

Tanja Niemelä

**”AIKA PUOLUSTAA EETTISTÄ
VAKAUMUSTA JA TERVETTÄ
SUKUPUOLIKÄSITYSTÄ”**

Helluntailaisen viikkolehden sukupuolikäsityksistä ja niiden
puoltamisen retoriikoista

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Toukokuu 2022

TIIVISTELMÄ

Tanja Niemelä: ”Aika puolustaa eettistä vakaumusta ja tervettä sukupuolikäsitystä” : Helluntailaisen viikkolehden sukupuolikäsityksistä ja niiden puoltamisen retoriikoista

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma

Toukokuu 2022

Uskonto määrittää jäsentensä tapaa käsitteellistää maailmaa. Uskonnolliset luokittelut voivat vaikuttaa myös käsityksiin identiteeteistä tai sukupuolisuudesta. Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan helluntaikristillisen viikkolehden, *Ristin Voiton*, vuosikerrassa 2021 tuotettuja sukupuolikäsityksiä sekä niiden puoltamiseen käytettyjä retorisia ja suostuttelevia keinoja.

Sukupuolikäsityksiä ja niiden retoriikoita lähestyttiin kielen kautta rakentuneina ilmiöinä kriittisen diskurssianalyysin otteella. Kriittisen diskurssianalyysin teoriaperinteeseen nojaten tarkasteltiin myös erilaisten puhetyylien käyttämää valtaa sukupuolikäsitysten tuottamisessa.

Teoreettisesti tutkimus nojautuu erilaisten sukupuolikäsitysten vuoropuheluun avaten sukupuolta sekä biologisesti että konstruktionistisesti ymmärrettynä. Sukupuolta teoretisoidaan biologisesti sukupuolieron, kaksinapaisen sukupuolijärjestyksen, sukupuolirooliteorian sekä kulttuurisesti sukupuolen performatiivisuuden ja kielellisten representaatioiden näkökulmien kautta. Myös helluntaillisuuden ja sukupuolen suhdetta hahmotellaan. Empiirisessä analyysissä artikkelien sukupuolidiskursseja analysoidaan teoriaohjaavasti näihin teemoihin peilaten.

Sukupuoli näyttäytyi tutkielman aineiston artikkeleissa keskustelua herättävänä teemana. Artikkelien kautta käytiin eräänlaista liikkeen sisäistä sukupuolikäsitysten neuvottelua, joka sisälsi usein merkittävää retorista otetta.

Artikkeleissa korostui viisi diskurssia, joiden kautta sukupuolikäsityksistä neuvoteltiin: sukupuoli vakaumuksen määrittämänä, biologisena erona, roolina, kasvatettuna ominaisuutena sekä uskonnonvapauskysymyksenä. Näistä muihin diskursseihin hierarkisessa suhteessa olevana päädiskurssina korostui käsitys sukupuolesta vakaumuksen määrittämänä, joka ohjasi muiden diskurssien reunaehtoja.

Artikkelien käsitykset sukupuolesta pitivät sisällään merkittäviä biologisia ja essentialistisia painotuksia – sukupuoli nähtiin itsestäänselvänä ruumiillisena erona, jakona naiseuteen ja miehuuteen. Biologisen eron nähtiin tuottavan myös sukupuolitapaisesti jakautuvia rooleja ja käyttäytymistä. Toisaalta sukupuoli ymmärrettiin myös konstruktionistisesti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muotoutuvana, kasvatettuna ominaisuutena. Tällöin diskurssit pitivät sisällään osin vastakkaisia ja toisiaan haastavia näkökulmia.

Kokonaisuudessaan artikkeleissa tuotetut sukupuolikäsitykset asettuivat kuitenkin biologista determinismistä, ja essentialistista ymmärrystä edustaviksi. Artikkeleissa korostui tuotettujen sukupuolikäsitysten yhdenmukaisuus, ja näiden puolustamiseen käytetyt retoriset keinot. Tällöin *Ristin Voiton* voidaan katsoa asemoituvan kasvatukselliseen ja ohjaukselliseen rooliin, pyrkien vaikuttamaan lukijoidensa käsityksiin ihmisyydestä ja sukupuolisuudesta. Tämän prosessin seurauksena voidaan olla tuottamassa sukupuolisuuden ja sukupuolikäsitysten normeja.

Avainsanat: sukupuolikäsitykset, sukupuolirooli, sukupuoliero, performatiivisuus, representaatiot, retoriikka, helluntaillisuus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 SUKUPUOLEN YMMÄRTÄMISEN KEHIKKOJA	3
2.1 Sukupuoli luonnollisesti annettuna järjestyksenä.....	3
2.2 Sukupuoli kulttuurisesti rakentuneina merkityksinä	4
2.3 Sukupuoli ja helluntailiike.....	6
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	8
3.1 Artikkelit sukupuolikäsitysten alustana.....	8
3.2 Kriittinen diskurssianalyysi menetelmänä.....	10
3.3 Tutkimuksen eettisyys	12
4 SUKUPUOLIKÄSITYSTEN NEUVOTTELUT	13
4.1 Sukupuoli vakaumuksen määrittämänä	14
4.1.1 Sukupuoli biologisena erona.....	16
4.1.2 Sukupuoli roolina.....	17
4.1.3 Sukupuoli kasvatettuna ominaisuutena	19
4.1.4 Sukupuoli uskonnonvapauskysymyksenä.....	21
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	24
5.1 Yksimielisiä sukupuolikäsityksiä	25
5.2 Ambivalentteja sukupuolikäsityksiä.....	26
5.3 Sanat eivät ole viattomia.....	27
LÄHTEET	29
LIITE 1: AINEISTO	35
Kuva 1. Ristin Voiton artikkelien sukupuolidiskurssit.	13

1 JOHDANTO

Uskonto on arvo-, ja ideologialatautunut instituutio, joka ohjaa jäsentensä käsityksiä elämästä, ihmisyydestä ja identiteetistä. Tällöin uskonnolliset jäsenyykset, arvot ja asenteet saattavat luoda erilaisia historiallisesti kerrostuneita luokitteluja, joita yhteisö kollektiivisesti ylläpitää ja uusintaa (vrt. Mantsinen 2015, 44). Uskonnon kautta tuotetut luokittelut ovat usein luonteeltaan seurauksellisia: ne voivat muuntua yleiseltä tuntuviksi normeiksi, joiden noudattaminen näyttäytyy oletuksena, jopa pakkona. Uskonnolliset normistot usein piirtyvät ihmisyyden peruspinoille, kuten identiteetti-positioihin, kehollisuuteen ja sukupuoleen, jolloin ne voivat olla luomassa eriarvoistavia käytänteitä erityisesti marginaalisille ihmisryhmille. Feministinen tutkimus onkin viime vuosina pyrkinyt tarkastelemaan uskontojen tuottamaa eriarvoisuutta erityisesti naisten sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen näkökulmasta (Brintnall 2016, 106, 271).

Uskontojen vaikutukset jäsentensä tapaan ymmärtää näitä identiteettipoliittisia kysymyksiä eivät kuitenkaan ole identtisiä, vaan normistot vaihtelevat uskonnosta riippuen. Tässä tutkielmassa mielenkiintoni on tarkastella protestanttiskristillisessä uskonnollisessa liikkeessä, Suomen helluntailaisuuden parissa tuotettuja sukupuolikäsityksiä. Tutkielmani aineistona käytän helluntaikristillisen viikkolehden, *Ristin Voiton*, vuosikerran 2021 artikkeleita, jotka käsittelevät joko suorasti tai hienovaraisemmin sukupuolisuuden teemoja. Pyrin selvittämään, millaisena sukupuoli *Ristin Voiton* artikkeleissa näyttäytyy diskurssien, eli puhetaiposten, kautta rakentuneina sosiaalisina konstruktioina. Sosiaalisilla konstruktioilla viitataan asioihin ja ilmiöihin, jotka tulevat oleviksi sosiaalisen todellisuuden kautta (Jokinen 2016, 202). Toiseksi pyrin tarkastelemaan, millaista retoriikkaa, eli suostuttelun keinoja, sukupuolikäsitysten vakuuttelussa käytetään (vrt. em. 273).

Aiemman tutkimuksenavauksen helluntaikristillisyyden sukupuolikäsitysten kentälle on tehnyt Eija Kurki (2005) väitöskirjallaan *Näkyvä ja Näkymätön: Nainen Suomen helluntailiikkeen kentällä*, jossa tarkasteltiin nimensä mukaisesti naisten asemaa helluntailaisuudessa. Laajemmin helluntailaisuuden sukupuolikäsityksiä tarkastelleita tutkimuksia on kuitenkin vielä harvassa. Tämä voisi olla kuitenkin nähdäkseni tarpeellista: feministiteoreetikko Kent L. Brintnall (2016, 105-107) näkee kristinuskon, jota myös helluntailaisuus edustaa, institutionalisoituneen yleisesti patriarkaaliseksi – miesvaltaan perustuvaksi. Hänen mukaansa

patriarkaatti puolestaan uusintaa ja ylläpitää sukupuolten epätasa-arvoa. Tällöin sukupuolikäsitysten tarkastelu voikin avata uudenlaisia näkökulmia myös mahdollisten epätasa-arvoistavien rakenteiden tunnistamiseen ja purkamiseen.

Sisällöllisesti tutkielmani etenee teoriasta empiriaan. Seuraavassa luvussa lähestyn aihetta teoreettisesti erilaisten sukupuolikäsitysten tarkastelulla, sekä avaamalla Suomen helluntailaisuuden suhdetta sukupuolen teemoihin. Kolmannessa luvussa hahmottelen tutkimuksen tekemisen prosessia, analyysimenetelmää, aineistoa sekä eettisiä tekijöitä. Näiden pohjalta analysoin *Ristin Voiton* artikkelien tuottamia käsityksiä sukupuolesta teoriaohjaavalla otteella. Analyysimenetelmänä käytän kriittistä diskurssianalyysiä, joka sopii kielenkäytön seurausten sekä sosiaalista todellisuutta luovien vaikutusten tarkasteluun (Jokinen 2016a, 203). Kappaleessa 4 esittelen analyysini tuloksina viisi keskeistä puhetapaa, jolla nähdäkseni ymmärrystä sukupuolesta tuotettiin. Diskursseissa käytettyjä retorisia keinoja tulkitsen kunkin puhettavan analyysin yhteydessä. Johtopäätöksien kautta tulkitsen tutkielmani tuloksia, sekä pohdin eri diskurssien ja niiden puoltamiseen käytettyjen retoriikoiden välisiä yhteyksiä sekä näiden sisältämää valtaa.

2 SUKUPUOLEN YMMÄRTÄMISEN KEHIKKOJA

Sukupuoli on käsite, joka on läsnä miltei kaikkialla tavassamme jäsentää elämää. Tahdoimme tai emme – elämme, hengitämme, tuotamme ja toistamme sukupuolittavaa maailmaa. Käsitteemme sukupuolesta vaikuttavat usein sisäsyntyisiltä ja ”annetuilta”, sillä niihin on kulttuurisesti sidottu erilaisia oletuksia, rooleja ja normeja (Devor 1989, 43). Sukupuolikäsityksiin perehtynyt Holly Devor (1989, 1) kutsuukin osuvasti näitä sukupuoli-itsestään selvyyksiä ”parantumattomiksi uskomuksiksi”, sillä niihin liitettyjä rakenteita ei useinkaan tunnista ilman tietoista tarkastelua.

2.1 Sukupuoli luonnollisesti annettuna järjestyksenä

Mitä sukupuoli siis oikeastaan on? Arjen tasolla sukupuolella tarkoitetaan usein henkilön biologista tai juridista sukupuolta, joka katsotaan jakautuvan ruumiillisten sukupuolielinten perusteella kaksinapaisesti naiseuteen tai miehuuteen. Tämä kaksinapainen, tai binäärinen, sukupuolijärjestys edustaa niin sanottua biologista determinismia, jossa sukupuolen nähdään muotoutuvan essentialistisesti, eli sisäänrakennettuna olemuksena, biologisten ruumiillisuuksien perusteella. Essentialistisessa viitekehyksessä sukupuoli nähdään usein seurauksellisena – sen uskotaan edustavan ruumiillisen sukupuolisuuden määrittämiä sisäsyntyisiä feminiinisiä tai maskuliinisiä ominaisuuksia, taipumuksia ja seksuaalisuuksia. (Di Quinzio 1993, 2.)

Essentialistinen sukupuolijärjestys johtaakin usein sukupuolieron, feminiinisten ja maskuliinisten erojen, sekä näiden määrittämien roolien korostamiseen. Tällöin niin sanotut naisten ja miesten roolit opitaan jo varhain, ja niitä uudennetaan kulttuurisesti sukupolvelta toiselle. Tyypillisiä sukupuolittuneita stereotyyppioita ovat muun muassa uskomukset miesten vahvuudesta, aggressiivisuudesta ja mekaanisesta lahjakkuudesta (Moir, Mattila & Jessel 1991, 88-89; Ylitapio-Mäntylä 2012, 24), sekä naisten hoivavietistä, auttamishalusta ja heikkoudesta (Ylitapio-Mäntylä 2012, 24). Mies myös tyypillisesti asemoidaan johtavaan rooliin, naisen asettuessa hänen johdettavakseen (Jokinen 2010, 128). Nämä stereotyyppiat usein määrittävät arjen työnjakoja ja sukupuolittuneita rooleja niin parisuhteessa, koulutuksessa kuin työelämässäkin (Jokinen 2005, 49-50). Sukupuolisuutta tutkinut professori Eeva Jokinen (2005, 50) näkee kulttuurimme uusintavan niin sanottuja sukupuolitapaisia käyttäytymistapoja, eli

doksaa. Doksassa yksilöt toimivat omasta tahdostaan ”nais- tai miestapaisesti”, koska se on heiltä kulttuurisesti odotettua. Näin ollen doksaan, eli sukupuolitapaiseen käyttäytymiseen, sisältyy valtaa, sillä sukupuoliin liitetyt ihanteet luodaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa usein eriarvoisesti (em. 13).

Sukupuolitapaisia käyttäytymisnormeja onkin kritisoitu feministisessä keskustelussa miesvaltaisiksi, sekä patriarkaalista valtaa ja naisten alistamista ylläpitäviksi (Rotkirch 2016, 26). Naissukupuolisuutta tutkinut filosofi Luce Irigaray (1977, 167-170, 77-78) näkee kulttuurisen sukupuolitapaisuuden pyrkivän turvaamaan heteroseksuaalisuuteen perustuvan parisuhteen miesvaltaa, jossa nainen asemoidaan ensisijaisesti tukemaan miehen olemassaoloa (ks. Halttunen-Riikonen 2013, 12). Tällöin naiselle annetut roolit määrittyvät suhteessa mieheen, eivätkä ole olemassa ilman kaksinapaista vastinpariaan. Myös sukupuolittunutta puhetta tutkineen Susan Speerin (2005, 24) mukaan on tyypillistä, että naista ei kulttuurillisesti nähdä itsellisenä, vaan määrittely tapahtuu ihmissuhteiden, tyypillisesti miespuolison, kautta. Tämä puolestaan tuottaa ja uusintaa niin sanottua pakkoheteroseksuaalisuutta, eli heteroseksuaalisuuden nostamista jalustalle itsestäänselvänä lähtökohtana. Feministiteoreetikko Judith Butler (2006, 251) teoretisoi heteroseksuaalisuuden olettamista heteromatriisin käsitteellä, joka itsessään uusintaa sukupuolirooleja (ks. Jokinen 2005, 50). Näin ollen heteromatriisi ja sukupuoliroolit muodostavat eräänlaisen kehämäisen jatkumon, jotka ylläpitävät toinen toistaan kulttuurisissa toistoissa.

2.2 Sukupuoli kulttuurisesti rakentuneina merkityksinä

Feministi Simone de Beauvoir (2009, 9-12) näkee, että historiallisesti normiksi rakentunut essentialistinen sukupuolijärjestys tulee usein tuottaneeksi stereotyyppien kautta sukupuolten välistä hierarkisuutta, jossa miessukupuoli näyttäytyy normina, naissukupuolisuuden edustaessa poikkeamaa normista, toiseutta. Murtaakseen sukupuolen määrittelyä pelkästään biologisten sukupuolielinten perusteella, feministisessä teoretisoinnissa onkin alettu 1960-70-luvuilta alkaen laajentaa sukupuolen käsitteistöä biologisen sukupuolen (sex) sekä sosiaalisen, kulttuurisen ja poliittisen sukupuolen (gender) käsiteparin avulla (Rossi 2010, 22). Sittenkin jaottelua on kuitenkin kritisoitu essentialistiseksi, sillä se olettaa sukupuolten fysiologisten erojen (naisuus/miehuus) olevan pysyviä, ja lähtökohta myös sosiaalisen sukupuolen rakentumiselle (Butler 2006, 57).

Konstruktionistisella sukupuolikäsityksellä tarkoitetaan biologista deternimismiä ja essentialismia haastavaa ymmärrystä sukupuolesta, joka painottaa sukupuolen kulttuurisesti rakentunutta luonnetta. Rossi (2010, 21-22) määrittelee sukupuolen konstruktionistisesti eräänlaisena ”ymmärtämisen kehikkona”, joka muotoutuu henkilökohtaisesti sukupuolisuudelle annettavien merkitysten kautta. Konstruktionistisesti ymmärrettyä sukupuoli ei siis tarkoita ainoastaan tiettyä ruumiillisuutta – vaan niitä merkityksiä, joita sille annetaan. Tämä näkökulma avaa ymmärrystä sukupuolesta sosiaalisena konstruktiona, joka rakentuu kulttuurillisen ja kielellisen todellisuuden kautta. Se, mitä miellämme sukupuoleksi, muotoutuu siis henkilökohtaisen kehollisuuden psyyken ja ympäröivän kulttuurin kohtaamisissa. (Karkulehto & Rossi 2017, 9.) Konstruktionistisesti tarkasteltuna sukupuolen voikin ymmärtää eräänlaisena performatiivina ja tekemisenä. Sukupuolen performatiivisuuden näkökulma pohjautuu feministi Judith Butlerin (2006) ajatuksiin. Butlerilainen käsitys sukupuolesta pitää sisällään ajatuksen sukupuolen ilmentämisestä performatiivien kautta, joissa imitoimme sukupuolikoodiston mukaisia odotettavia eleitä. Näkökulman mukaan sukupuoli rakentuu jokapäiväisissä toistuvissa representaatioissa, eli kuvauksissa, jotka määräytyvät kulttuurin hyväksymien sääntöjen ja roolien kautta. (Ks. Pulkkinen 2000, 52-53, 43.)

Konstruktionistisesti ymmärrettyä sukupuoli voidaankin nähdä kaksinapaista järjestelmää laajempaan, eräänlaisena sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muotoutuvana jatkumona. Tällöin sukupuoli ymmärretään luokittelun ja nimeämisen tuotteena. (Mäkelä, Puustinen & Ruoho, 2006, 18.) Sukupuolen nimeäminen, eli merkityksellistäminen sellaiseksi kun sen nyt ymmärrämme, näyttäytyy tällöin historiallisena prosessina, jonka muotoutumisessa keskeistä on sosiaalisen kanssakäymisen ehdot. Jokinen (2016a, 202) puhuu tästä sukupuolen merkityksellistämisestä kaksivaiheisena kielellisenä prosessina, johon kuuluu jo olemassaolevien merkitysten vakiinnuttaminen, sekä uusien merkitysten nostaminen. Tällöin kielellisten representaatioiden kautta sukupuoleen liitettyjä merkityksiä ylläpidetään ja muutetaan. Representaatioihin perustuvan sukupuolikäsityksen juuret ovat teoreettisesti ranskalaisessa jälkistrukturalismissa (Speer 2005, 46-47), jonka mukaan tulkinnat sosiaalisesta todellisuudesta näyttäytyvät subjektiivisina ja kulttuurin värittäminä (Williams 2005, 6).

Tulkinnat sosiaalisesta todellisuudesta muotoutuvat vuorovaikutuksessa kielellisten representaatioiden kautta. Kielifilosofi J. L. Austinin (1962) mukaan kielelliset representaatiot ovat ennen kaikkea ilmaisuja, jotka eivät vain kuvaile asioita sellaisina kuin ne ovat, vaan saavat

ne aikaan. Tällöin kielellisesti esitettävät lausumat luovat haluttuja asiantiloja, mikäli on olemassa niitä tukevia käytäntöjä ja normeja. Esimerkiksi avioliittoon vihkiessään papin lausuma ”julistan teidät mieheksi ja vaimoksi” edustaa tällöin puhetekoa, jonka kautta luodaan olevaksi avioliiton tila, mutta myös puolisoiden väliset roolit. (Ks. Pulkkinen 2000, 52.) Myös sukupuolittuneet sanat, kuten naiseuteen tai miehuuteen liitetyt adjektiivit luovat ja ylläpitävät diskursiivisesti käsityksiä sukupuolesta, sen eroista ja rooleista. On esimerkiksi tyypillistä, että naista voidaan yleisemmin kutsua suloiseksi ja miestä vahvaksi. (Speer 2005, 22.) Speerin (em. 22) mukaan sukupuolittuneet adjektiivit tuottavatkin luokittelevaa sukupuolen performatiivista ja määrittävät kohteensa sukupuoli-identiteettiä. Tällöin sukupuoli voidaan nähdä rakentuvan eritoten kulttuuristen diskurssien kautta. Myös Butler (2006, 229) uskoo, ettei ole olemassa esidiskursiivista, eli kieltä edeltävää, sukupuolta. Sen sijaan kulttuurinen sukupuolijärjestys sekä kaksinapainen binäärinen sukupuolijako ovat diskursiivisesti rakennettuja hegemonisen ja luonnollisen tuntuiseksi normeiksi. Kieli ei siis suinkaan näyntyneet neutraalina, vaan sen kautta tuotetaan käsityksiä sukupuolesta kulttuuristen odotusten mukaisesti.

2.3 Sukupuoli ja helluntailiike

Helluntailaisuus edustaa globaalisti suurinta kristinuskon protestanttista suuntausta, vaikka Suomessa sen jäsenmäärä näyntyneetkin verrattaen marginaalisena. Suomen helluntaikirkon uskontokunnan jäseniä vuonna 2020 oli 12 784 henkilöä. (Suomen virallinen tilasto.) Luku ei kuitenkaan kata kaikkia helluntaisia, sillä osa Suomen helluntaiseurakunnista jäsenineen ei kuulu helluntaikirkkoon. Näin ollen helluntaisia on kaiken kaikkiaan enemmän – vuonna 2020 Suomen helluntaiseurakuntiin kuului yhteensä reilut 45 000 henkilöä. (Seurakuntalainen 2020.) Valtaväestöön ja evankelis-luterilaiseen kirkkoon verratessa helluntailaisuus muodostaa kuitenkin Suomessa protestanttisen vähemmistökirjon (Suomen evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 36 2016).

Suomen helluntailiikettä tutkinut Teemu Mantsinen (2015, 46-48) näkee, että helluntailaisuudessa vaikuttaa usein tiivis, joskaan ei välttämättä maanlaajuisesti homogeeninen kulttuuri. Yhteisenä näyntyneetkin kuitenkin pyrkimys jäsentää usein omaa identiteettiä sekä asemoitumista elämässä seurakuntayhteisön ja kollektiivisten kulttuurikehysten puitteissa. Tämä muovaa yksilön minäkuvaa sitä enemmän, mitä tiiviimmin

henkilö identifioituu osaksi yhteisöä. Mantsisen (em. 51) tutkimuksen mukaan Suomessa helluntailaisuus edustaa usein jäsenilleen vähemmistöryhmään kuulumisen kokemusta. Tämä edesauttaa tiiviimpää yhteisöllisyyden ja ryhmäidentiteetin syntymistä sekä maailmankuvan ainutlaatuisuuden korostamista. Kokemus vähemmistöjäsenyydestä ilmentyy myös erontekona yhteisön ulkopuolisiin: pyrkimys erottautua ”maailmasta” voi tuottaa Mantsisen (em. 51) mukaan valtaväestöön nähden marginalisoituneita uskomuksia, asenteita ja käytänteitä.

Erityispiirteensä helluntailaisuus korostaa henkilökohtaista uskoa sekä karismaattisuutta osana vakaumusta. Helluntailaisuus sitoutuu teologisissa linjauksissaan Raamattuun, joka muodostaa ainoan opillisen perustan. Helluntailaisen ihmiskäsityksen keskiössä vaikuttaa ajatus ihmisestä Jumalan kuvana. (Suomen helluntaikirkko 2001.) Tuoreessa seksuaalieettisessä kannanotossaan Suomen helluntaikirkko (2021) ottaa kantaa myös käsitykseensä sukupuolesta ja seksuaalisuudesta, jonka mukaan Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi, ja tarkoitti heidät elämään yhdessä. Heteroseksuaalisen kumppanuuden nähdään tuottavan alustan lisääntymiselle sekä toinen toistaan täydentävälle kumppanuudelle. (Em. 2021.) Näkemys edustaa niin sanottua komplementaristista sukupuolikäsitystä, jonka mukaan sukupuoli on pysyvä ja Jumalan luoma ominaisuus. Komplementarismi korostaa sukupuolten (mies ja nainen) erilaisuutta ruumiillisuuksista henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, vahvuuksiin ja heikkouksiin. Komplementaristinen sukupuolikäsitys näkee sukupuolet nimensä mukaisesti toisiaan täydentävinä. Täydentävyyden periaatteella on seurauksia myös sukupuolten kautta määrittyviin roolituksiin: miessukupuolisuus edustaa johtajuutta, jonka alamaiseksi nainen asettuu. Naiselle sen sijaan keskeisenä näyttäytyy äitiyden roolin tärkeys. (Stephen Clark 1980; sit. Pope-Levison 2015, 74-75.)

Globaalia helluntailaisuutta tutkinut Annelin Eriksen (2014, 263, 268-269) näkee helluntaikristillisyyden, kuten kristillisyyden yleisestikin, olevan rakenteellisesti sukupuolittunutta, sekä sukupuolten eroja ja eriytyneitä rooleja korostavaa. Hänen mukaansa helluntaikristillinen sukupuolieron ideologia ylläpitää sukupuolittuneita sosiaalisia käytänteitä, feminiinisyyden ja maskuliinisuuden määrittelyjä sekä identiteettipolitiikkaa. Komplementaristista sukupuolikäsitystä haastaa niin sanottu egalitaristinen sukupuolikäsitys, jonka mukaan sukupuolet ovat Jumalan edessä ja keskenään tasa-arvoisia. Näkemys korostaa sukupuolten samankaltaisuutta, erojen ja eriytyneiden roolien sijaan.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkielmani mielenkiintona on tarkastella helluntaikristillisyydessä tuotettua sukupuolikäsitystä. Työskentelyni on teoriaohjavaa, eli etenee prosessina teoriasta empiriaan. Sisällöllisesti lähestyn sukupuolta ensin sen keskeisten teoreettisten teemojen kautta, jonka jälkeen tarkastelen näiden valossa tutkimusaineiston sukupuolikäsityksiä. Empiirisen analyysin kohteena on diskursiivisesti tuotettu sukupuolikäsitys, jota rakennetaan helluntaikristillisen viikkolehden, *Ristin Voiton*, artikkelien kautta. Analyysin tavoitteenani on piirtää kuvaa diskurssien tuottamista sukupuolikäsityksistä, sekä peilata näitä teoretisointeihin. Tarkastelen myös diskurssien sisältämiä retorisia, eli suostuttelevia, keinoja. Tutkielman lopullisiksi tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat:

1. Millaisia sukupuolikäsityksiä *Ristin Voiton* kirjoitukset rakentavat?
2. Millaisia retorisia keinoja diskursseissa käytetään?

3.1 Artikkelit sukupuolikäsitysten alustana

Tutkielmani tarkoitus on tarkastella diskurssien kautta tuotettua sukupuolikäsitystä helluntaikristillisessä viitekehyksessä. Tutkimusaineistoksi valitsin helluntailaisen viikkolehden, *Ristin Voiton*, sukupuolisuutta käsitteleviä tai sivuavia artikkeleita, pääkirjoituksia ja kolumneja. *Ristin Voitto* oli vuonna 2021 7000 tilaajataloutta tavoittava Suomen Aikamedian kustantama helluntailiikkeen viikkolehti, joka sisältää uutisia kristillisestä toimintakentästä, raamatunopetuksia, sekä näkökulmia ajankohtaisiin ilmiöihin (Aikamedia a; Aikamedia b). Se pyrkii tarjoamaan tietoa kristillisestä toiminnasta ja seurakuntaelämän ilmiöistä, sekä tukemaan lukijoiden hengellistä kasvua (Aikamedia b). Koska *Ristin Voitto* on ainoa helluntailiikkeen virallinen viikkolehti, sitä voidaan pitää eräänlaisena auktoriteettinä nauttivana äänenä, jonka tuottamat käsitykset elämästä ja uskosta voivat olla liikkeen sisällä merkittäviä. Siten nähdäkseni myös sen artikkelien representoimien sukupuolikäsitysten tarkastelu voi tarjota näkökulmia helluntailaisuudessa laajemminkin vaikuttaviin käsityksiin. *Ristin Voitolla* ei ole aihealueittain rajattavaa juttuarkistoa, vaan vanhoja kirjoituksia pääsee lukemaan tunnuksilla verkkonäköislehtien kautta. Sain tutkimuskäyttöä varten tunnuks

näköislehtiarkistoon lehden toimitukselta. Kandidaatintutkielman aika- ja resurssirajoitusten takia aineistoa ei kuitenkaan ole mahdollista kerätä lukemalla systemaattisesti kaikkia näköislehtien artikkeita. Tämän vuoksi päädyin keräämään aineiston artikkeleita näköislehtiarkiston hakukentän kautta, käyttämällä sukupuolisuuteen liittyviä hakusanoja. Hakusanoja, joilla aineistoon päätyneet kirjoitukset etsin, olivat: ”sukupuoli”, ”nainen/mies”, ”äiti/isä”, ”seksuaalisuus”, ”avioliitto” sekä ”perhe”. Valitsin hakusanat sen perusteella, että sukupuolikäsitykset usein sanallistuvat kulttuurisen kaksinapaisen sukupuolijärjestyksen mukaisesti naiseuden ja miehuuden kautta. Nämä vastakkaisuudet puolestaan jäsenyivät ja saavat merkityksensä usein avioliiton ja perheen instituutioiden konteksteissa. (Vrt. Halttunen-Riikonen 2013, 12.) Myös puhe seksuaalisuudesta saattaa vihjata sen taustalla vaikuttavista sukupuolikäsityksistä, kuten Butler (2006, 251) uskoo heteroseksuaalisen matriisin periaatteen mukaisesti (ks. Jokinen 2005, 50).

Eksplisiittisten, eli suorien ilmentymien, lisäksi sukupuolikäsitykset saattavat olla teksteissä esillä myös hienovaraisesti ja epäsuorasti, Devorin (1989, 1) teoretisoimina ”sukupuolittesestänselvyyksinä”. Tällöin aineiston kerääminen pelkästään hakusanaperusteisesti voi ohjata artikkelien sisältöä korostuneesti kirjaimellisesti sukupuolta käsittelevään materiaaliin. Toisaalta hakusanat saattavat myös ohjata tekstejä sisällöltään myös binääriseen suuntaan, muunlaisten sukupuolikäsitysten jäädessä haun ulottumattomiin. Tämän vuoksi halusin laajentaa aineistonhakua löytääkseni myös implisiittisesti, eli epäsuorasti, sukupuolikäsityksiä kuvailevia kirjoituksia. Päädyin tutustumaan kokonaisuudessaan 2021 vuosikerran näköislehtiin, ja etsimään näistä myös hienovaraisemmin esillä olevia sukupuolikäsityksiä. Tällä menetelmällä löysin aineistoon muutaman kirjoituksen lisää.

Lopulliseksi aineistoksi tutkielmaani valioitui yhteensä 13 vuosikerran 2021 artikkelia. Analyysin kannalta on tärkeää huomioida artikkelien genreen liittyvät lainalaisuudet, sillä journalistisesta tyylistä riippuen teksti saattaa joko pyrkiä vaikuttamiseen tai neutraaliuteen. Teksteistä neljä (4) oli uutisia, jonka pyrkimyksenä pidetään journalistisesti puolueettomuutta ja tiedon välittämistä. Uutinen ei saisi sisältää arvottavia sanavalintoja tai kannanottoja aiheeseen. (Jaakkola 2013, 197.) Neljä (4) kirjoitusta puolestaan oli aikakauslehtityyllisesti opetus-, tai ilmiöjuttuja, ja sisälsivät selkeämmin tietynlaisen ideologisen asemoitumisen (vrt. em. 192). Artikkeleista kaksi (2) henkilöityi helluntaikristillisessä kentässä sukupuoli-, ja seksuaalietiikkaan kantaa ottaneeseen professori Tapio Puolimatkaan henkilökuvan ja näkökulmakirjoituksen kautta. Journalistisesti henkilökuvat avaavat kohteena olevan yksilön

mielipiteitä, ja pyrkivät tyypillisesti asemoitumaan kohteen puolelle (em. 211). Lisäksi aineistoon valikoitui yhdet (1) kappaleet päätoimittajan kirjoitusta, näkökulmaa sekä muuta henkilökuvaa. Kirjoituksista yhdeksän (9) käsitteli eksplisiittisesti sukupuolisuuden teemoja, kun taas neljässä (4) sukupuolisuuden teemat näyttäytyivät implisiittisinä sukupuolittesestänselvyyksinä. Aineiston rajallisuuden vuoksi tutkielmani tuloksia ei kuitenkaan voida pitää universaaleina, helluntaikristillisyyden tai *Ristin Voiton*, sukupuolisuuden valtakäsityksiä edustavina. Täten löydettyt sukupuolidiskurssit kuvaavatkin ainoastaan analyysiin päätyneiden artikkelien kautta luotuja käsityksiä.

3.2 Kriittinen diskurssianalyysi menetelmänä

Tutkielmassani olen kiinnostunut selvittämään, millaisia sukupuolikäsityksiä *Ristin Voiton* artikkelit tuottavat. Koska tutkin siten kielellisesti rakentuvaa maailmaa, olen valinnut tutkimusmetodikseni kriittisen diskurssianalyysin. Diskurssianalyysin juuret ovat toisessa kappaleessa käsitellyssä sosiaalisessa konstruktionismissa. Tämä näkyy tutkimuskohteiden valinnassa, sillä diskurssianalyttisessä tutkimuksessa mielenkiinnonkohteena ovat ne kielelliset prosessit, joiden kautta sosiaalinen todellisuus ja kanssakäymisen säännöt muotoutuvat. Myös diskurssianalyttisesti orientoituneen tutkijan ja tutkimuskohteen suhde nähdään konstruktivisena, sillä objektiivisten faktojen sijaan tutkija kuvaa ja luo aineiston kautta subjektiivista todellisuuttaan. Diskurssianalyysissä pyritäänkin kiinnittämään huomio kielenkäytön fuktionaalisuuteen, eli seurauksia tuottavaan luonteeseen. Diskurssianalyttisesti orientoutunut tutkija pyrkii näin ollen kysymään aineistoltaan, mitä kielenkäyttäjät ilmaisullaan tekee ja tulee tuottaneeksi? (Jokinen 2016a, 203.)

Jokisen (2016b, 273-274, 276) mukaan diskurssianalyysiin liittyy usein myös kielenkäytön retoristen, eli suostuttelevien keinojen tarkastelu. Retoristen keinojen kautta näkökantojen vakuuttavuutta pyritään perustelemaan, sekä sitouttamaan keskustelukumppaneita aatteen taakse. Kielen retoriikan tarkastelussa keskeistä on puheen merkityssisältöjen ja niiden pyrkimysten tarkastelu. Tällöin kunkin keskustelukumppanin uskotaan asemoituvan, eli ottavan jonkin tietyn sosiaalisen position keskustelutilanteessa, josta käsin näkemyksiä puolustetaan. Retoriikka linkittyy näin ollen aina laajempaan keskustelukontekstiin, jossa se tilanteisesti ja kulttuurisesti sijaitsee. (Billig 1991, 43, 87; sit. Jokinen 2016b, 274.)

Jokisen (2016b, 276, 277-292) mukaan retoristen keinojen kautta pyritään suostuttelemaan kuulijaa näkökulman kannattajaksi. Retorisesti orientoituneessa viestinnässä pyritään tyypillisesti joko puolustamaan omaa näkökantaa, tai hyökkäämään vaihtoehtoista näkökulmaa vastaan. Sen välineinä käytetään muun muassa omista intresseistä etäännyttämistä, puhujakategorioilla oikeuttamista, asiantuntijuudella vakuuttamista, faktoihin vetoamista tai kategorioimista. Myös metaforien tai ääri-ilmaisujen käytön, sekä laajemman kannattajajoukon mielikuvan luomisen kautta voidaan hakea retorisesti tukea näkemyksille. Retoriset keinot vaihtelevat tilanteittain, jolloin esimerkiksi tekstissä tai puheessa käytetyt retoriikat eroavat toisistaan. Myös keskustelun yhteisö vaikuttaa sen keskeisiin retoriikkoihin. Esimerkiksi herätyskristillisen puheen retoriikkaa tutkineet Siltala ja Poutiainen (2009, 73-74, 76) nimeävät muun muassa Raamatun itseisarvon, sekä yleisesti tunnettujen uskonnollisten sanontojen käyttämisen, yleisinä retorisinä keinoina herätyskristillisessä puheessa. Nämä retoriikat ovat luonteeltaan erityisen vääjäämättömiä, sillä niitä on arvolatauksen ja auktoriteettiaseman vuoksi vaikea kyseenalaistaa.

Diskurssianalyysi on luonteeltaan usein kriittistä: se tarkastelee diskurssien taustalla vaikuttavia yhteiskunnallisia suhteita, sekä näiden harjoittamaa vallankäyttöä (Horsti 2005, 62). Kriittinen diskurssianalyysi onkin diskurssianalyysin eriytynyt metodi, joka tarkastelee erityisesti kielenkäyttöön kätkeyttäjä valtasuhteita. Se on kiinnostunut eritoten niistä keskusteluista, jotka edustavat vakiintuneita kulttuuria käytänteitä ja uskomuksia. Tällöin kulttuurisen koodiston uskotaan ohjaavan ja rajoittavan sitä, miten asioista puhutaan. Kriittinen diskurssianalyysi onkin kiinnostunut siitä *mitä* ja *miten sanotaan*, mutta myös *mitä jätetään sanomatta*. Sen kautta pyritään paljastamaan alistavia valtasuhteita, ohittavia ja toiseuttavia diskursseja, sekä tuotettua hegemonian tuntua. (Gibbs 2015.) Fairclough (1993, 75-76) korostaa, ettei kriittinen diskurssianalyysi ei ole luonteeltaan puolueetonta: se asettuu usein poikkiteloin valtaa harjoittavan eliitin kanssa, alistettujen puolelle. Siten sen kautta pyritään myös sosiaaliseen muutokseen ja tasa-arvon edistämiseen. (Ks. Pynnönen 2013, 30.)

Käytännössä tutkimuksen analyysi eteni aineiston yleisestä tarkastelusta kohti eriytyneiden puhetapojen ja ilmaisujen kartoittamista. Luin ensin jokaisen artikkelin ja tarkastelin tekstienvaihtelua sekä yhtäläisyyksiä. Tämän jälkeen yhdistelin artikkelien samanakaltaisia käsitteitä ja tulkintoja, sekä pyrin tunnistamaan näiden sisältämiä merkityssysteemejä sukupuolen ymmärrykselle sukupuolikäsitysten teorioihin peilaten. Lopuksi nimesin aineistosta nostetut diskurssit puhetapoja kuvaaviksi. Pyrin myös tarkastelemaan millaisia

retorisia ja suostuttelevia pyrkimyksiä dirskussit sisälsivät, ja peilaamaan näitä kriittisen diskurssianalyysin teorioihin.

3.3 Tutkimuksen eettisyys

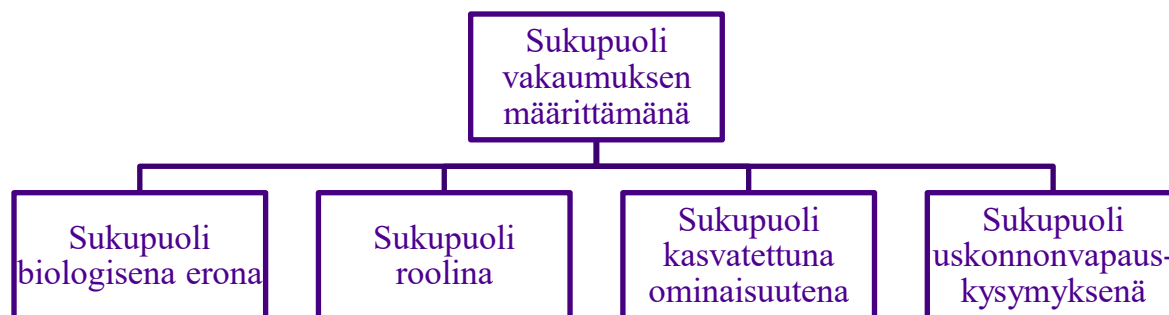
Tiedostan, että oma paikantumiseni ja käsitykseni sukupuolesta ohjaavat analyysin painotuksia. Koska diskurssianalyysissä ei tutkita objektiivisesti faktoja, vaan sosiaalisen todellisuuden luonnetta (Jokinen 2016a, 203), oma maailmankuvani heijastuneet tutkielman löydöksissä. Asemoidun itse henkilöksi, joka on viettänyt suuren osa aikuisuudestaan helluntaikristillisen yhteisön vaikutuspiirissä. Tämä voi olla analyysin kannalta sekä etu että taakka. Tuttuus saattaa sokeuttaa analyysin kannalta tärkeille ”itsestäänselvyyksille”, mutta toisaalta sen kautta voi osata myös kysyä oikeita kysymyksiä. Nähdäkseni kuitenkin se, että tulin osaksi helluntailiikettä vasta aikuisiällä, edesauttaa kykyäni tarkastella kulttuurisia seikkoja objektiivisemmin. Mantsisen (2015, 48) mukaan se, onko henkilö sosiaalistunut jo kasvatuksessaan osaksi helluntailaisuutta, vaikuttaa kuinka tiiviisti osaksi yhteisöä tyyppisesti identifioituu. Tiivis identifioituminen osaksi yhteisöä voi puolestaan hankaloittaa kulttuuristen itsestäänselvyyksien tunnistamista.

Uskon, että myös oma sukupuolikäsitykseni heijastuneet analyysin tuloksissa. Omaa sukupuolikäsitystäni voi luonnehtia melko ”butlerilaiseksi” – sukupuolikäsitykseni on muotoutunut omista elämäkokemuksistani ja kasvatuksestani johtuen moninaiseksi. Ymmärrän sukupuolen ennemmin liukuvana jatkumona, kuin kategorisesti jaoteltuna. En puolla sukupuolieron tai -roolien korostamista, vaan mielestäni ihmistä tulisi määritellä ensisijaisesti muiden persoonallisten ominaisuuksien kautta. Uskon silti omaavani myös tiedostamattomia kulttuurisia uskomuksia sukupuolisuudesta, joiden tunnistaminen voi olla analyysissä vaikeaa. Pyrin tietoisesti jättämään oman asemoitumiseni analyysissä ja tulkinnoissa taustavaikuttimeksi, keskittyen analysoimaan esiin nousevia diskursseja neutraalisti ja arvottomatta. Suhtaudun aineiston teksteihin kunnioittavasti ja uteliaasti, pitäen hyvää tieteellistä käytäntöä eettisenä ohjenuoranani, niin aineistoa käsitellessä, analysoidessa, kuin tutkielmaa kirjoittaessakin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6-7).

4 SUKUPUOLIKÄSITYSTEN NEUVOTTELUT

Sukupuolisuus, usein seksuaalisuuteen liitettynä, näyttäytyi *Ristin Voitossa* eräänlaisena ”kuumana perunana”, joka esiintyi useissa vuoden 2021 kirjoituksissa. Vuosikerran lehdissä oli useita yksittäisiä artikkeleita, joiden pääaiheena käsiteltiin eksplisiittisesti sukupuolisuutta. Tämän lisäksi moni teksti tuotti käsityksiä sukupuolesta, vaikka artikkeli käsitteli muuta aihetta, kuten parisuhdetta tai perhettä. Kaikkein yleisimmin kirjoitusten kautta käytiin yhteiskunnallisten sukupuolikäsitysten murroksesta kumpuavaa, liikkeen sisäistä sukupuolikäsityksen neuvottelua. Kirjoitukset sisälsivät usein retorisen otteen, jonka kautta omia näkemyksiä puolustettiin, ja niiden oikeudellisuutta vakuutettiin. Toisaalta myös yhteiskunnalliseksi valtavirraksi miellettyjä sukupuolikäsityksiä haastettiin, tai niitä punnittiin erilaisten näkökulmien kautta.

Artikkeleissa oli havaittavissa useita erilaisia käsitteitä ja puhetapoja, joiden kautta sukupuolikäsityksiä tuottavat diskurssit erottuivat. Käsitteet tyypillisesti edustivat samansuuntaisia taustanäkemyksiä siitä, miten sukupuoli ymmärrettiin, mutta eriytyivät painotuksiltaan toisistaan. Toisaalta puhettavat usein myös linkittyivät keskeisesti toisiinsa. Hahmottelin artikkeleista viisi diskurssia, joiden kautta ymmärrystä sukupuolesta tuotettiin. Näistä kuitenkin yksi erottui eräänlaisena sukupuolikäsitysten reunaehtoja sanelevana päädiskurssina, jonka alle muut diskurssit hierarkisesti asettuivat. Keskeisenä *Ristin Voiton* artikkelien sukupuolikäsityksiä ohjaavana päädiskurssina aineistossa näyttäytyi käsitys sukupuolesta vakaumuksen määrittämänä. Tämä oli myös lähtökohta muille käsityksille, jotka nimesin sukupuoleksi biologisena erona, roolina, kasvatettuna ominaisuutena sekä uskonnonvapauskysymyksenä.



Kuva 1. *Ristin Voiton* artikkelien sukupuolidiskurssit.

4.1 Sukupuoli vakaumuksen määrittämänä

Lähtökohtaisesti kaikissa artikkeleissa sukupuolisuuden määrittelyt tapahtuivat vakaumuksen asettamien reunaehtojen sisällä. Uskonnon arvo- ja ideologiapohja näyttäytyi eräänlaisena ylimpänä auktoriteettina sukupuolikäsitysten taustalla. Diskurssi vaikutti usein implisiittisenä hiljaisena taustavaikuttimena, mutta samalla itsestäänselvänä ja perustavanlaatuisena lähtökohtana, joka ei vaadi tarkastelua tai perusteluja. Käsitys piti sisällään kahdenlaisia näkökulmia, painottaen joko diskursiivisesti Raamatun kirjoitusten kautta määrittyvää sukupuolta, tai kulttuurisesti kristillisiä arvoja ja perinteitä sukupuolikäsitysten taustalla. Kuten seuraava lainaus osoittaa, esimerkiksi luomiskertomuksen (1. Moos. 1:27) kirjaimellinen tulkinta määritti perustavanlaatuisesti ymmärrystä sukupuolesta:

”Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi... Nykyäänkin pyritään luomaan uudenlaista, jonkinlaista sukupuoletonta ihmistä, mutta sekin tulee romuttumaan, koska luomisjärjestyksen muuttava yhteiskunta ajautuu aina konkurssiin.”
(Artikkeli 11, Mäkilä.)

Vakaumuksen määrittämä sukupuolikäsitys edusti osaltaan konstruktionista ymmärrystä sukupuolesta, sillä se muotoutui Raamatun kielellisten representaatioiden tai kristillisten arvojen pohjalle (vrt. Jokinen 2016a, 202; Karkulehto & Rossi 2017, 9). Kurjen (2005, 86) mukaan Raamattu edustaa tyyillisesti helluntailaisuudessa ainoaa eettistä ja vakaumuksellista elämänohjetta, jonka kirjoituksia tulkitaan fundamentalistisesti, eli kirjaimellisesti. Tämä näkyy selkeästi useissa aineistoni artikkeleissa, joissa sukupuolisuus nähtiin Jumalan luomana, usein pohjaten luomiskertomukseen (1. Moos. 1:27). Tällöin sukupuoli nähtiin Jumalan antamana essentialistisena ominaisuutena, joka saatiin yksilön valinnan ja kokemuksen ulkopuolelta (vrt. Devor 1989, 43). Siten diskurssi sukupuolesta vakaumuksen määrittämänä edustikin osin päällekkäisesti sekä konstruktionisista että essentialistista ymmärrystä sukupuolesta: sukupuolikäsitys pohjautui konstruktionistisesti vakaumukseen, kristillisiin arvoihin tai Raamattuun, mutta nähtiin luonteeltaan essentialistisesti pysyvänä ja annettuna ominaisuutena.

Retorisena keinona diskurssissa näyttäytyi Raamatun kyseenalaistamattoman auktoriteetin käyttäminen näkemyksen perusteluna. Diskurssissa Raamatun kirjoitukset nähtiin vääjäämättöminä, ja niiden kirjaimellista tulkintaa kohdeltiin itseisarvona. (Vrt. Siltala & Poutiainen 2009, 73-74.) Austin (1962) painottaa kielellisten representaatioiden luovan asiantiloja oleviksi. Hän viittaa esimerkiksi avioliittoon vihkimiseen puhetekona, jonka kautta luodaan olevaksi sekä avioliiton tila että puolisoitten väliset roolit (ks. Pulkkinen 2000, 52). Samoin ilmaisen ”*Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi*” voidaan nähdä representoivan binääristä sukupuolikäsitystä, joka kumpuaa kristillisestä vakaumuksesta. Ilmaisun voi vihjata myös naiseen ja mieheen kumppaneina, jolloin sukupuolikäsitys sisältäisi myös Butlerin (2006, 251) teoretisoiman heteroseksuaalisuuden oletuksen (ks. Jokinen 2005, 50).

Retorisesti lausahdus ”*Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi*” voi näyttäytyä myös eräänlaisena kulttuurisena sanontana, jollaista on tyypillisesti vaikea kiistää (vrt. Jokinen 2016b, 288; Siltala & Poutiainen 2009, 76). Toisaalta kristillisiä perinteitä korostava näkökulma painotti retorisesti myös asiantuntijuutta näkemysten puolustamisessa. Jokisen (2016b, 287) mukaan asiantuntijuuteen vetoaminen pyrkii retorisesti luomaan kuvan, jossa näkökulmaa tukee laajempi, vakuuttava joukko. Aineiston diskursseissa vedottiinkin erityisesti kristillisen arvopohjan omaavaan asiantuntijuuteen, jolla luotiin myös vastakkainasettelua yhteisön ulkopuolisen asiantuntijuuden kanssa. Kuten seuraava lainaus osoittaa, vakaumuksen nähtiin sisällyttävän tietynlaisen sukupuolikäsityksen, joka tulkittiin omasta asemoitumisesta käsin perustavanlaatuisesti oikeaksi ja ”terveeksi”.

”Nyt on aika puolustaa omaa eettistä vakaumusta ja tervettä sukupuolikäsitystä, kristityt asiantuntijat vetoavat” (Artikkeli 2, Launonen).

Billig (1991, 134-135) näkee kategorisoinnin retorisenä keinona, jossa asioihin liitetään arvottavia määreitä. Hänen mukaansa kategorisointi näyttäytyy keskeisenä retoriikkana erityisesti silloin, kun asioista pyritään luomaan normeja ja hegemonisilta tuntuja käsityksiä. (Ks. Jokinen 2016b, 275.) Edellisessä lainauksessa kirjoittaja kategorisoikin vakaumuksesta nousevan sukupuolikäsityksen terveeksi, toiseuttaen samalla muunlaiset näkemykset ”terveen” ulkopuolelle.

4.1.1 Sukupuoli biologisena erona

Vakaumuksen määrittämänä sukupuolen nähtiinkin usein luomiskertomuksen kautta muotoutuneen biologisten tosiasioiden ja ruumiillisuuden perustalle. Diskurssissa sukupuoli näyttäytyi essentialistisen sukupuolikäsityksen mukaisena synnynnäisenä ja biologisena tosiasiana. Synnynnäinen feminiininen tai maskuliininen keho nähtiin sukupuoli-identiteetin määrittäjänä, jolloin sukupuoli esitettiin pysyvänä ja muuttumattomana tosiasiana (vrt. Di Quinzio 1993, 2). Sukupuolisuuden nähtiin tällöin jakautuvan binäärisesti naiseuteen ja miehuuteen, korostaen näiden välisiä biologisia eroja (vrt. Moir, Mattila & Jessel 1991, 88-89; Ylitapio-Mäntylä 2012, 24). Diskussi linkittyi keskeisesti yhteiskunnallista valtavirtaa edustavaksi mielletyn, ”koetun sukupuolen ideologian”, kyseenalaistamiseen. Diskurssissa luotiin kuvaa yhteiskunnassa vaikuttavasta hegemonisesti jaetusta konstruktionistisesta sukupuolikäsityksestä, jolloin muun muassa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia takaavia Yogyakartan periaatteita pyritään lisäämään yhteiskuntatasolla (vrt. Waites 2009, 141). Tällöin diskurssi asettuikin ”yhteiskunnallista ideologiaa” haastavaksi vastadiskurssiksi, jonka keskeinen retorinen keino oli hyökätä tuota ideologiaa vastaan. Biologiseen sukupuolieroon perustuvasta sukupuolikäsityksestä eriävät näkemykset kategorisoitiin kiertäen arvottavasti turmeltuneeksi, perverssiksi ja haitalliseksi:

”Nyt on käynnissä niin sanottujen Yogyakartan periaatteiden sisällyttäminen eri maiden lainsäädäntöön, mikä merkitsee kehollisen sukupuolieron merkityksen poistamista yhteiskuntaelämästä ja sen instituutioista.. Koetun sukupuolen ideologia on osa Yogyakartan ajattelua, missä ei haluta pitää mitään seksuaalisuuden ja sukupuoli-ilmaisun alueella turmeltuneena, perverssinä tai haitallisena.” (Artikkeli 4, Hämäläinen.)

Biologisena itsestäänselvyytenä rakennettu sukupuolikäsitys voidaan nähdä pitävän sisällään myös valtaa. Binäärisen ja essentialistisen sukupuolikäsityksen kautta sukupuolen moninaisempaa ymmärrystä edustavat toiminnot, kuten sukupuolen korjaaminen, evättiin diskursiivisesti. Näin tehtiin muun muassa puhuttelemalla transsukupuolisia henkilöitä väärinsukupuolittaen.

”Uutena kiinnostavana asiana Sexpon sivustolla esitellään nuoria tyttöjä, jotka ovat diagnosoineet itsensä transpojiksi ja harrastavat keskenään anaaliseksiä.”
(Artikkeli 1, Launonen.)

4.1.2 Sukupuoli roolina

Biologisen sukupuolieron nähtiin ennakoivan myös eriytyneitä rooleja ja sukupuolitapaisuutta. Useissa artikkeleissa rakennettiin käsitystä eriytyneistä sukupuolirooleista, jotka ilmenevät sosiaalisissa kanssakäymisissä. Roolit täydensivät tyypillisesti heteroseksuaalisesti toisiaan siten, että nainen ja mies nähtiin toistaan täydentävinä kumppneina, kuten Clark (1980) teoretisoi komplementaristisen sukupuolikäsityksen mukaisesti (ks. Pope-Levison 2015, 74-75). Tällöin sukupuoli ennakoi myös vastakkaiseen sukupuoleen kohdistettua seksuaalisuutta Butlerin (2006, 251) teoretisoiman heteromatriisin käsitteen tavoin (ks. Jokinen 2005, 50).

Naisen rooli määrittyi useassa artikkelissa miehen, parisuhteen tai lasten kautta (vrt. Luce Irigaray 1977, 167-170, 77-78; sit. Halttunen-Riikonen 2013, 12; Speer 2005, 24). Naisen määrittelyä miehen tai perheen kautta rakennettiin diskursiivisesti tekstien lisäksi kuvastossa. Esimerkiksi kristittyjen Tinder -palvelun käyttöä käsittelevän artikkelin kuvastoon oli valikoitu kuvapankkikuva, jossa Tinderiä käyttäväksi ideaalityypiksi profiloitiin naissukupuolinen henkilö kuvatekstillä *”Moni yksinäinen seurakunnassa on ’nuori, kaunis, koulutettu nainen’, terapeutti kuvailee”*. Retorisesti naissukupuolisuutta kategorisoitiin määrittellemällä naiseutta korostuneesti ulkoisen viehättävyyden kautta (vrt. Speer 2005, 22; Billig 1987, 134-135; sit. Jokinen 2016b, 275). Artikkelissa kerrottiin eksplisiittisesti myös erityisesti naisten kokevan kielteisiä tunteita, mikäli ei ole parisuhteessa:

”Mukana on usein yksin jäämisestä syntynyttä häpeää ja huonouden tunnetta. Että pakkohan minussa on olla jotain vikaa, kun en löydä puolisoa, Meklin kuvailee nuoren naisen ajatuksia.” (Artikkeli 7, Tiittanen.)

Edellinen lainaus rakentaa parisuhteettomuuden häpeästä kuvaa sukupuolittuneena ilmiönä, sillä sitä ei liitetty miehiin, vaan eriteltiin koskemaan naisia. Diskurssissa parisuhteettomuus liitettiin naisten ”viallisuuden” kokemukseen, jonka uskottiin synnyttävän häpeän ja huonouden tunnetta. Tällöin naisen arvon, itsetunnon ja minäkuvan voidaan tulkita kulttuurisesti

rakentuvan heteroseksuaalisesti miehen kautta (vrt. Irigaray 1977, 167-170, 77-78; sit. Halttunen-Riikonen 2013, 12). Vaikka parisuhteettomuuden häpeä sukupuolitettiin naiseuteen kuuluvaksi, silti naisen rooli parisuhteen muodostamisessa nähtiin passiivisena. Artikkelin 13 (Rautio) käsitteli nykyisenä äitinä ja vaimona esitellyn henkilön vuosien kipua puolison löytämisen matkalla. Artikkelissa naiseksi identifioituva kertoi odottaneensa kymmenen vuotta, että ”oikea aviomies ilmaantuisi”.

”Odotin vain Juvassa, että prinssi tulisi hakemaan minut treffeille, nainen nauraa..Vähän väliä hän koki Jumalan puhuvan aviomiehestä ja rohkaisevan odottamaan joko raamatunjakeiden, unien tai muilta saatujen profetioiden kautta.” (Artikkeli 13, Rautio.)

Vaikka eksplisiittisesti naisen asemointi linkitettiin vakaumuksen ja luomisjärjestyksen määrittämiin rooleihin, sen voidaan nähdä edustavan myös Jokisen (2005, 50) määrittelemää doksa, jossa naiseksi identifioituva toimii omasta tahdostaan ”naistapaisesti” kulttuuristen odotusten mukaisesti. Kulttuurisesti on tyypillistä, että parisuhteen solmimisessa mies näyttäytyy aktiivisena toimijana esimerkiksi kosintaperinteiden kautta. Nähdäkseni asetelma sisältää tällöin Jokisen (em. 13) kuvailemaa patriarkaalista sukupuolistunutta valtaa, jossa naiseuteen kohdistetut kulttuuriset odotukset näyttäytyvät naisen toiminnasta riippumattomina, silti määrittäen miten hänet asemoidaan sosiaalisesti. Asetelman voidaan myös nähdä edustavan miehen ja naisen välistä hierarkista suhdetta, jossa mies toimii aloitteen tekijänä, naisen asettuessa johdettavaksi osapuoleksi (vrt. Jokinen 2010, 128; Jokinen 2005, 50). Miessukupuolisuus nähtiinkin diskurssissa edustavan myös hengellistä johtajuutta:

”Viimeisenä seminaaripäivänä kauniisiin kongolaisiin vaatteisiin pukeutunut nainen pyysi puheenvuoroa ja suuntasi katseensa kirkkokunnan johtajiin ja pastoreihin. ’Isät, veljet ja pastorit.’”(Artikkeli 12, Köykkä.)

Sen lisäksi, että sukupuolisuus määrittyi heteroseksuaalisesti parisuhteen roolien kautta, myös perhe ja vanhemmuus jäsensivät korostuneesti naiseutta. Äitiys ja äidillinen sukupuolitapainen hoiva nousivat esiin artikkeleissa keskeisinä naiseuden määreinä. Roolina äitiys kategorisoitiin feminiinisesti helläksi, huolehtivaksi, hoitavaksi ja ystävälliseksi. Kuvaukset edustivat siten Ylitapio-Mäntylän (2012, 24) sekä Speerin (2005, 22) luettelemia kulttuurisia normeja naisiin liitettyistä pehmeystä, hoivavietistä, auttamishalusta ja heikkoudesta. Speer (em. 22)

painottaakin sukupuolittuneiden sanojen, kuten kuvauksien ja adjektiivien, ylläpitävän kulttuurisia sukupuolikäsityksiä. Sukupuolen perusteella jaoteltuja rooleja ja ominaisuuksia puolustettiin muun muassa vetoamalla Raamatun auktoriteettiin, esimerkiksi Raamatun kreikankielisellä alkuperäissanalla vakuuttaen. Diskurssi sisälsi tällöin merkittävää retorista otetta, sillä Siltala ja Poutiainen (2009, 73-74, 76) nimeävät Raamatun kirjoituksiin vetoamisen kristillisessä maailmankatsomuksessa retorisena keinona. Raamattuun vetoaminen saattaakin olla erityisen vaikuttava retorinen keino helluntailaisuudessa, jossa Raamatun kirjoituksia tulkitaan tyypillisesti kirjaimellisesti (Kurki 2005, 86).

”Äidin rooli on hyvin tärkeä ja lapset ovat Herran anti. Äidin rakkaudesta puhuessaan Uuden Testamentin alkuteksti käyttää sanaa philoteknos. Se kuvaa erityistä ’äidillistä rakkautta’, joka tuo esiin lapsista huolehtimisen, ruokkimisen, hellän kohtelun, tarpeitten täyttämisen ja ystävällisen asenteen jokaista lasta kohtaan...”(Artikkeli 11, Mäkilä.)

Sukupuolitapaiset roolit nähtiin yleisesti muotoutuvan sukupuolieron pohjalle, josta käsin roolit nähtiin luonnollisina, annettuina, itsestäänselvinä ja pysyvinä. Tällöin sukupuoli-ilmaisua performoitiin käytännön teoissa, Judith Butlerin (2006) sukupuolen performatiivisuuden teoretisoinnin mukaisesti. Butlerilaisen näkemyksen mukaan käsitykset sukupuolesta syntyvän performatiivien kautta, jossa sukupuolitesti odotettavia eleitä imitoidaan ja toistetaan. Näkökulman mukaan sukupuoli rakentuukin jokapäiväisissä representaatioissa, jotka määräytyvät kulttuuristen sääntöjen ja roolien kautta. (Ks. Pulkkinen 2000, 52-53, 43.) Tällöin myös *Ristin Voiton* artikkelien tuottaman sukupuolikäsityksen voidaan tulkita sisältävän myös sukupuoliroolien kautta ilmennettävien performatiivien elementtejä.

4.1.3 Sukupuoli kasvatettuna ominaisuutena

Sen lisäksi, että sukupuoli nähtiin muotoutuvan vakaumuksen pohjalta biologisen eron ja roolien kautta, se ymmärrettiin myös eräänlaisena kasveina ominaisuutena. Keskeisenä kasvatetun sukupuolen diskurssissa näyttäytyi huoli yhteiskunnallisen sukupuoli- ja seksuaalikasvatuksen suunnasta, sekä kristillisen sukupuolikäsityksen opettamisen tärkeys seuraavalla sukupolvelle. Tällöin vanhempien ja koulun tehtäväksi miellettiin sukupuolikasvatus, jossa lasta tuetaan biologiseen sukupuolikokemukseen asettumisessa.

Sukupuolta ei nähty tällöin muihin diskursseihin verraten sisäsyntyisenä ja itsestäänselvänä, vaan kasvatuksen ja ympäristön kautta sosiaalistettavana ominaisuutena. Diskurssissa kasvatettu sukupuoli linkitettiin tyypillisesti seksuaalisuuteen, jolloin seksuaalikasvatuksen nähtiin sisällyttävän myös sukupuoliin liittyvää kasvatusta.

”Jos herkässä kehitysvaiheessa olevia lapsia ja nuoria kannustetaan epäilemään omaa sukupuoltaan, heille voidaan aiheuttaa turhaa hämmennystä. Joissakin tapauksissa koulun antama opetus transseksuaalisuudesta on vahvistanut nuoren epävarmuutta omasta sukupuolestaan, vaikuttanut psyykkisen kriisin syntymiseen ja vienyt nuoren sairaalahoitoon... He (vanhemmat) voivat tukea lastensa tervettä kasvua ja toimia rakentavassa yhteistyössä myös koulun kanssa.”(Artikkeli 1, Launonen.)

Näkökulma sukupuolesta kasvatettuna ominaisuutena edusti muista diskursseista poiketen konstruktionistista sukupuolikäsitystä, sillä tällöin sukupuolelle annettujen merkitysten nähtiin muotoutuvan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa (vrt. Mäkelä, Puustinen & Ruoho, 2006, 18; Karkulehto & Rossi 2017, 9; Rossi 2010, 21-22). Toisaalta näkemys siitä, millaista sukupuolisuutta lapsille olisi ”tervettä” kasvattaa, edusti kuitenkin vakaumukseen pohjautuvaa, biologista ja essentialistista sukupuolikäsitystä. Tällöin muun muassa nuoruuden ”epätyypilliset sukupuolikokemukset” miellettiin ohimeneviksi kehitysvaiheiksi, biologiseen sukupuoleen asettumisen näyttäytyessä ”luontevana”. Retorisesti diskurssia vakuutettiin erityisesti tilastollisen tiedon ja asiantuntijuuden kautta (Jokinen 2016b, 282-283, 287).

”Seurantatutkimuksen mukaan 85 prosenttia lapsuuden epätyypillisestä sukupuolikokemuksesta katoaa itsestään puberteetin jälkeen ja tällaiset nuoret asettuvat teini-iän mentyä luontevasti omaan biologiseen sukupuoleensa.”(Artikkeli 1, Launonen.)

Jokinen (em. 288) nimeää myös edellisessä lainauksessa käytetyn numeerisen määrällistämisen keskeisenä retorisena keinona, jonka kautta näkökulmasta luodaan kuva kiistattomana ja tieteellisenä tosiasiana. Ymmärrys sukupuolesta kasvatettuna ominaisuutena kuvaakin Jokisen (2016a, 202) teoretisoimia sukupuolikäsitysten kielellisiä representaatioita, joissa puheen kautta sukupuoleen liittyviä olettamuksia luodaan ja ylläpidetään. Diskurssi painotti kasvatuksen kautta sukupuolikäsitysten kielellisten uusintamisten pyrkimystä:

”Myös alakoululaisille on laadittu tuntisuunnitelmia, joissa puhutaan muun muassa siitä, että sukupuoli ei riipu sukuelimistä... Oman lapsen kanssa on syytä puhua siitä, miten eri tavalla ihmiset suhtautuvat nykyisin seksuaaliasioidiin. Lapselle on kerrottava, miten Raamattu opastaa näissä asioissa ja mikä on kristityn arvopohja, yläkoulun opettaja vetoaa.” (Artikkeli 2, Launonen.)

Osaltaan diskurssi sukupuolesta kasvatettuna ominaisuutena näyttäytyi pyrkimyksenä vaalia kristillistä arvopohjaa, jolloin sukupuolikäsityksiä uusinnettiin kasvatuksen kautta seuraavassa sukupolvessa. Diskurssia kehystettiin lasten edun tavoittelulla, jossa kirjoittajat etäännyttivät omat intressinsä näkökulmiensa perusteluista. Jokinen (2016b, 279) nimeääkin pyytettömyyden vaikutelman luomisen ja oman edun etäännyttämisen keskeisiksi retoriseksi keinoiksi yleisön vakuuttamisessa argumentin pätevydestä. Myös Raamatun kirjoitusten itseisarvoa korostettiin retorisenä välineenä (vrt. Siltala ja Poutiainen 2009, 73-74, 76). Diskurssi myös loi vastakkainasettelua kristilliseen vakaumukseen pohjautuvan ja yhteiskunnalliseksi valtavirraksi mielletyn sukupuolikasvatuksen välille. Siten se linkittyikin myös seuraavaan diskurssiin, jonka keskiössä oli ”yhteiskunnallisten” sukupuolikäsityksen ja kristillisen sukupuolikäsitysten vastakkainasettelun luominen.

4.1.4 Sukupuoli uskonnonvapauskysymyksenä

Monissa artikkeleissa sukupuoli nähtiin yhdessä seksuaalisuuden kanssa eräänlaisena uskonnon- ja sananvapauden kysymyksenä. Muihin diskursseihin verrattuna käsitys sukupuolesta uskonnonvapauskysymyksenä sisälsi eniten poliittisia ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia, ja oli otteeltaan usein pragmaattista. Yleisimmin artikkeleissa vedottiin puolustamaan kristilliseen vakaumukseen pohjautuvaa käsitystä sukupuolesta, luoden sen uhaksi yhteiskunnalliseksi valtavirraksi mielletyn sukupuolen moninaisuuden sukupuolikäsityksen. Tällöin yhteiskunnalliseksi valtavirtanäkemykseksi mielletty konstruktionistinen sukupuolikäsitys nähtiin ”ajan virtauksena”, johon uskonnonvapauden puolustamiseksi pyrittiin vaikuttamaan:

”Identiteettipolitiikka rakentaa uuen yhteiskuntahierarkian, jossa syyllisyyttä arvioidaan LGBT-ideologian pohjalta. On selvää, että tältä pohjalta ajaututaan uskonnon-, ja sananvapauden rajoittamiseen, jossa Raamatun seksuaalimoraalille ei ole tilaa... Erityisesti olisi toivottavaa, että vanhemmat, nouseva sukupolvi, poliittiset vaikuttajat ja seurakuntien vastuunkantajat paneutuisivat siihen, mihin yhteiskuntaa ollaan viemässä – eivätkä tyytyisi vain kritisomaan, vaan tarjoaisivat rakentavia vaihtoehtoja ajan virtauksille.”
(Artikkeli 4, Hämäläinen.)

Diskurssissa konstruktionistisesta sukupuolikäsityksestä luotiin yhteiskunnassa hegemonisesti ja yksimielisesti jaettu mielikuvaa, jonka vastadiskurssiksi kristillinen sukupuolikäsitys asettui. Tämän ”yhteiskunnallisen” sukupuolikäsityksen koettiin uhkaavan oikeutta kristilliseen sukupuolikäsitykseen, jonka retorisesti viitattiin määrittävän itsestäänselvänä Raamatun kirjoitusten pohjalta (vrt. Siltala ja Poutiainen 2009, 73-74, 76). Yhteiskunnalliseksi miellettyä sukupuolikäsitystä kutsuttiin artikkeleissa muun muassa ”LGTB-ideologiaksi”, ”sukupuolivallankumoukseksi” tai ”koetun sukupuolen ideologiaksi” (artikkeli 4, Hämäläinen). Diskurssin retoriikkaa tarkastellessa ”yhteiskunnallisten” sukupuolikäsitysten nimeäminen ja kategorisointi näyttäytyy kiinnostavana: Antakin (1994, 156) mukaan todellisuus ei tuota itseään, vaan ihmiset sanallisen kanssakäymisen ja asioiden nimeämisen kautta tuottavat asiailoja oleviksi (ks. Jokinen 2016b, 275). Tällöin nimeämisen kautta ilmiö sukupuolikäsityksiin liittyvästä uhasta ikään kuin sanallistettiin todelliseksi. Erityisesti ”sukupuolivallankumouksen” kategorisoinnin voidaan tulkita sisältävän konkreettisia vihjauksia uhasta; vallan ja kontrollin menettämisestä. Sukupuoli uskonnonvapauskysymyksenä edustikin korostuneesti kokemusta vähemmistö- tai marginaaliasemaan kuulumisesta. Tällöin nähtiin, ettei kristillinen sukupuolikäsitys saa yhteiskunnallisesti tasavertaista kohtelua, ellei sitä vaadita.

”Kannustakoon se kaikkia perinteisen perhe-, ja sukupuolikäsityksen omaavia jatkossakin käyttämään päättäväisesti laillista oikeuttaan ilmaista mielipiteensä sekä vaatimaan tasavertaista kohtelua.” (Artikkeli 5, Tiittanen.)

Sukupuoli uskonnonvapauskysymyksenä juontuukin mahdollisesti Mantsisen (2015, 51) tutkimuksen mukaiseen helluntailaisuudessa vaikuttavaan kokemukseen vähemmistöryhmään kuulumisesta. Hänen mukaansa helluntailaisuudessa vaikuttaa usein kokemus maailmankuvan

ainutlaatuisuudesta ja tiiviistä ryhmäidentiteetistä, joita ilmennetään korostettuna erontekona yhteisön ja ”maailman” välillä. Tämä osaltaan voi polarisoida käsityksiä suhteessa muuhun väestöön, sekä tiivistää yhteisöä sen kautta entisestään. Tämä näkyy diskurssissa erityisesti siinä, että se luo osin virheellisesti kuvaa ”yhteiskunnallisen” sukupuolikäsityksen hegemonisesti konstruktionistisesta luonteesta. Useiden feministiteoreetikoiden mukaan yhteiskunnallisesti tarkasteltuna sukupuolikäsitykset eivät ole yksimielisiä, eivätkä immuuneja patriarkaatin ja heteroseksuaalisen matriisin vaikutuksille (Butler 2006, 229, 251; sit. Jokinen 2005, 50; Beauvoir 2009, 9-12; Irigaray 1977, 167-170, 77-78; sit. Halttunen-Riikonen 2013, 12).

Mantsinen (2015, 48) näkee, että mitä tiiviimmin yksilö identifioituu osaksi yhteisöä, sitä merkittävämmän hän omaksuu yhteisössä jaettuina normeina. Diskurssi pyrkiikin vetoamaan itsestäänselvästä yhteisöstä kollektiivisesti jaettuun sukupuolikäsitykseen, sekä olettaa lukijan asemoituvan sen kannattajaksi. Tämä luo kuvaa Jokisen (2016b, 282) esittelemästä retorisesta keinosta, jossa näkökulman taustalla annetaan ymmärtää vaikuttavan laajempi ja yhtenäinen joukko. Yhteisön sisäisen sukupuolikäsityksen yleistäminen, sekä toisaalta sen erottaminen yhteisön ulkopuolisista, puolestaan tulee tuottaneeksi sukupuolikäsitysten normeja. Näitä normeja yhteisön jäsen ei välttämättä itse aktiivisesti pohdi tai arvioi, vaan omaksuu ”annettuina”.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kristinukon suhde sukupuolisuuden ja seksuaalisuuden rajanvetoihin on ollut puheenaiheena jo pitkään. Vuonna 2017 voimaan tulleen sukupuolineutraalin avioliittolain myötä uskonnollisille yhdyskunnille on tullut tarve linjata aiempaa selkeämmin ymmärrystään ihmisyydestä ja sukupuolisuudesta. Vaikka aihetta on lähestytty useimmin seksuaalisuuden kautta, myös sukupuolikäsitykset ovat saaneet paikkansa keskusteluissa. (Yle 2019; Suomen Helluntaikirkko 2017; Suomen Evankelis-Luterilainen kirkko.) Kristillisten yhteisöjen ja yhteiskunnallisten sukupuolikäsitysten välinen suhde on usein jännitteinen: esimerkiksi Suomen kristillisdemokraattisen puolueen kansanedustajaa, Päivi Räsästä on syytetty kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sukupuolisuutta ja seksuaalisuutta tarkastelevassa pamfletissaan *Mieheksi ja naiseksi hän heidät loi: Homosuhteet haastavat kristillisen ihmiskäsityksen*. Pamfletti linjaa sukupuolen tutkielmani tulosten mukaisesti luomisjärjestyksestä kumpuavaksi, biologiaan, binäärisyyteen sekä heteroseksuaaliseen komplementariseen kumppanuuteen perustuvaksi (Räsänen 2004, 6, 14, 17, 19). Myös Suomen helluntaikirkko osana Suomen Evankelista Allianssia (SEA) on ilmaissut tukensa Räsäsen esittämille näkemyksille. Allianssin kannanotto vetoaakin kristillisen maailmankatsomuksen omaavia puolustamaan rohkeasti uskonnon- ja sanavapauttaan. (Rothfors 2021.)

Tässä tutkielmassa tarkoitukseni oli selvittää, millaisia sukupuolikäsityksiä helluntailaisen viikkolehden, *Ristin Voiton*, kirjoitukset vuosikerrassaan 2021 tuottivat, sekä millaisia retorisia ja suostuttelevia keinoja niiden puoltamiseen käytettiin. Tutkielmani tuloksien mukaan *Ristin Voiton* käsitykset sukupuolesta mukailevat esillä olleita kristillisten yhteisöjen, sekä Päivi Räsäsen sukupuolikäsitysten neuvottelua. Sukupuoli nähtiin artikkeleissa ensisijaisesti vakaumuksesta kumpuavana. Yhtäältä sen nähtiin perustuvan biologiseen eroon, ja näiden pohjalta eriytyneisiin sukupuolirooleihin. Toisaalta sukupuoli ymmärrettiin myös konstruktionistisesti kasvatettavana ja sukupolvittain uusinnettavana ominaisuutena. Käsitys sukupuolesta linkitettiin vakaumuksellisen luonteensa vuoksi myös uskonnonvapauskysymyksiin. Diskurssit sisälsivät laajalti retorisia otteita, kuten asiantuntijuuteen, faktoihin tai Raamattuun vetoamista, kategorisointia, laajemman kannattajajoukon mielikuvan luomista sekä omista intresseistä etäännyttämistä (Jokinen 2016b, 275, 282-283, 287, 279). Retoristen keinojen kautta toisaalta puolustettiin omaa näkökantaa, että myös hyökättiin vastakkaiseksi miellettyä näkökulmaa vastaan (em. 276).

5.1 Yksimielisiä sukupuolikäsityksiä

Tutkielmani artikkeleissa sukupuolesta vaikuttaa tulleen eräänlainen poliittisen tilan neuvottelija, jossa sukupuolikäsitysten kautta argumentoidaan uskonnonvapautteen liittyviä kysymyksiä. Neuvottelussa korostuu selkeästi kaksi vastakkaista puolta: kristillisestä vakaumuksesta kumpuava sukupuolikäsitys, sekä yhteiskunnalliseksi valtavirraksi mielletty konstruktionistinen sukupuolikäsitys. Tulkinnat polarisoituvat toisistaan molempien osapuolten kokiessa vastapuolen uhkaavan vapautta ja ihmisoikeuksia. Tämä saattaa osaltaan polarisoida näkökulmia entisestään, sekä korostaa tarvetta yhtenäisen käsityksen vaalimiseen samalle puolelle asemoituvien keskuudessa (vrt. Mantsinen 2015, 51). Mantsisen (em. 51) tutkimuksen mukaan helluntailaisuudessa esiintyy usein korostunut pyrkimys erottautua ”maailmasta”, joka voi tuottaa valtaväestöön nähden marginalisoituneita uskomuksia, asenteita ja käytänteitä. Tutkielmani sekä sitä ympäröivän yhteiskunnallisen vastakkainasettelun pohjalta voidaan tulkita myös sukupuolikäsitysten suhteen mahdollisesti niin käyneen.

Pohdinnaksi nouseekin, missä määrin *Ristin Voiton* sukupuolikäsitysten muotoutumiseen on vaikuttanut julkinen ja poliittisesti latautunut vastakkainasettelun diskurssi, jolloin pyrkimystä erottautua yhteiskunnalliseksi mielletystä sukupuolikäsityksestä korostetaan? Vaikka tutkielmani aineisto ei riitä yleispätevien ja kattavien tulkintojen tekemiseen, tutkielmaani päätyneiden *Ristin Voiton* vuosikerran 2021 artikkeleiden tuottamat sukupuolikäsitykset vaikuttivat korostuneen yksimielisiltä ja hegemonisilta. Sukupuoli nähtiin artikkeleissa yksimielisesti vakaumuksen määrittämänä. Tämä oli lähtökohta ja edellytys muille käsityksille, joita olivat ymmärrys sukupuolesta erona, roolina, kasvatuksellisenä ominaisuutena sekä uskonnonvapauskysymyksenä.

Artikkeleissa korostuneen yksimielisyyden valossa *Ristin Voitto* vaikuttaakin asemoituvan kasvatuksellisesti ja opetuksellisesti yhdenmukaisesti jaetun sukupuolikäsityksen taakse. Artikkelit sisälsivät erilaisia suostuttelevia ja retorisia otteita, mahdollisesti varmistaen myös lukijoiden asemoituvan kollektiivisena joukkona näkemysten kannattajiksi (vrt. Jokinen 2016b, 282). Mielenkiintoisena näyttäytyy, että yleisimmin retoriset keinot painottuivat vastakkaista näkökulmaa vastaan hyökkäämiseen (vrt. em. 276). Toisaalta myös faktoihin, asiantuntijuuteen tai Raamattuun vetoamista sekä kategorisointia käytettiin usein näkökannan puoluttamisessa (vrt. em. 275, 282-283, 287). Korostunut retoristen keinojen käyttö voikin selittyä *Ristin Voiton*

asemoitumisella, jossa se pyrkii osallistumaan lukijan hengelliseen kasvattamiseen – *Ristin Voiton* myös nimetessä yhdeksi tehtäväkseen lukijan hengellisen kasvun tukemisen (Aikamedia b). Sukupuolikäsitysten linkittyessä diskursiivisesti uskonnonvapauden kysymyksiin, kantaottavat ja ohjailevat diskurssit näyttäytyivät nähdäkseni loogisina.

5.2 Ambivalentteja sukupuolikäsityksiä

Tutkielmaani päätyneiden *Ristin Voiton* artikkelien sukupuolikäsitykset kumpusivat vakaumuksesta. Muut käsitykset asettuivat hierarkisesti tämän alle eivätkä haastaneet vakaumuksen määrittämiä reunaehtoja. Tämän valossa näyttäytyykin mielenkiintoisena, että käsitykset sukupuolesta olivat osin ambivalentteja, päällekkäisiä ja toisiaan haastavia. Yhtäältä sukupuoli nähtiin biologisena ja essentialistisena tosiasiana, joka muotoutuu ruumiillisten ominaisuuksien perustalle (vrt. Di Quinzio 1993, 2). Tällöin sukupuolta ei ymmärretty konstruktionistisena, kulttuurisena tai opittuna omaisuutena, vaan keskeisenä näyttäytyi luomisjärjestyksen mukainen luonnollinen sukupuoliero feminiinisyyksineen ja maskuliinisyyksineen (vrt. Moir, Mattila & Jessel 1991, 88-89; Ylitapio-Mäntylä 2012, 24). Synnynnäiset feminiiniset ja maskuliiniset erot nähtiin ennakoivan sukupuolittuneita rooleja ja sukupuolitapaista käyttäytymistä (vrt. Jokinen 2005, 49-50; Butler 2006; sit. Pulkkinen 2000, 52-53, 43).

Toisaalta sukupuoli ymmärrettiin kuitenkin konstruktionistisesti vakaumuksellisena, painottaen Raamatun kirjoituksia tai kristillistä arvomaailmaa ja perinteitä sukupuolen määrittäjinä. Kenties kaikkein selkeimmän kulttuurisen tulkinnan piti sisällään käsitys sukupuolesta kasvatettuna ominaisuutena. Sukupuoli sanallistettiin eksplisiittisesti ominaisuudeksi, joka lapselle tulee sosiaalisessa vuorovaikutuksessa kasvattaa. (Vrt. Karkulehto & Rossi 2017, 9; Rossi 2010, 21-22.) Tällöin artikkeleissa ilmaistiin huolta sukupuolen moninaisuutta edustavasta kasvatuksesta, jonka uskottiin tuottavan epävarmuutta biologisesta sukupuolesta sekä epätyypillisiä sukupuolikokemuksia. Sukupuoli ymmärrettiin yhtäältä synnynnäisenä ja itsestäänselvänä tosiasiana, mutta kuitenkin kasvatuksessa sosiaalistettavana ominaisuutena. Tällöin diskurssit sukupuolesta biologisena erona ja kasvatettuna ominaisuutena asettuvatkin osin ristiriitaan toistensa kanssa: ymmärrys sukupuolesta kasvatettuna ominaisuutena haastaa biologisen eron sukupuolikäsityksen essentialistista pohjaa. Sukupuoli oli yhtäältä synnynnäinen, mutta silti kasvatettava.

5.3 Sanat eivät ole viattomia

Tutkielmani tulokset ovat osoittaneet *Ristin Voiton* artikkelien sukupuolikäsitysten neuvottelujen ja rajanvetojen tapahtuvan kielellisissä prosesseissa. Näin ollen tulokset sukupuolikäsitysten representoinnista kielen kautta asettuvat linjaan useiden feminististen ja konstruktionististen ajattelijoiden, kuten Judith Butlerin (2006, 229) Susan Speerin (2005, 22), J.L. Austinin (1962; sit. Pulkkinen 2000, 52) kanssa: sukupuolikäsityksiä ei voida erottaa kielestä. Tutkielmassani sukupuoli korostuukin Rossin (2010, 21-22) teoretisoinnin tavoin ”ymmärtämisen kehikkona”, jonka kehystämisen tavoista, sisällöistä ja sijainneista neuvotellaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Millainen siis on *Ristin Voiton* artikkelien tuottama sukupuolikäsitys? Vaikka *Ristin Voiton* tuottamat sukupuolikäsitykset pitivät sisällään uskomuksia sukupuolen essentialistisesta ja biologisesta luonteesta, nähdäkseni tutkielmani tulokset kuitenkin kokonaisuudessaan keikahtavat sukupuolen ymmärtämiseen sosiaalisena ja kulttuurisena konstruktiona. Mikäli sukupuolikäsitys edustaisi puhtaasti biologisiin tosiasioihin perustuvaa, vääjäämätöntä ja luonnollisesti annettua itsestäänselvyyttä, se ei tarvitsisi neuvotteluja tai retorista suostuttelua. Sen sijaan se, että sukupuolikäsityksiä tulee ylipäättään hahmotella tai puolustaa, paljastaa käsitysten pohjimmiltaan konstruktionistisen luonteen. Sukupuoli näyttäytyy asiana, jonka luonteeseen voi vaikuttaa neuvottelemalla, opettamalla, puolustamalla tai varjelemalla.

Sukupuolikäsitysten neuvotteluprosessi ei kuitenkaan ole viaton. Sen sijaan sanat, jolla neuvottelua käydään, ovat seuraussellisia. Niiden kautta pyritään luomaan sukupuolisuuteen liittyvää hegemonian tuntua ja normia. Erityisen merkittäviä nämä normittamisen seuraukset voivat olla siksi, että sukupuolisuus linkittyy merkittävällä tavalla yksilön identiteettiin (Speer 2005, 22). Tällöin pohdinnaksi nouseekin, millaista valtaa sukupuolikäsitysten neuvottelun prosessiin liittyy, sekä millaisin seurauksin normittamiseen pyritään? Ja ennen kaikkea: mitkä ovat ne ihmisryhmät, jotka prosessissa asetetaan sukupuolisuuden normin ulkopuolelle?

Ristin Voiton mahdollisesti asemoituessa auktoriteettia nauttivaksi ääneksi Suomen helluntaikirkon viikkolehtenä, sen käsitykset sukupuolisuudesta voivat olla lukijoilleen merkittäviä. Tällöin sen tuottamat käsitykset sukupuolesta voivat vaikuttaa liikkeen parissa laajemminkin –erityisesti, mikäli *Ristin Voitto* asemoituu yhdenmukaisesti tietyn

sukupuolikäsityksen taakse. Tällöin sen kautta voidaan olla sulkemassa ulos sekä ne, jotka *ymmärtävät* sukupuolen eri tavalla, että ne, jotka *asemoituvat* tuotetun sukupuolikäsityksen ulkopuolelle. Konkreettisimpia nämä seuraukset voivat olla sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluville. Myös sukupuolikäsitysten komplementarinen ja hierarkkinen luonne voi asettaa naissukupuolisuuden alisteiseen asemaan miessukupuolisuuteen nähden. Tällöin sukupuolikäsitykset voivatkin olla uusintamassa Brintnallin (2016, 105-107) mukaisesti kristinuskon patriarkaalisuutta, joka puolestaan ylläpitää sukupuolten epätasa-arvoa. Näin sukupuolikäsitykset voivat aikaansaada sukupuolten eriarvoisuutta, jopa sukupuoliperusteista syrjintää.

Lopuksi on kuitenkin syytä painottaa, että tämän tutkielmani tulokset ovat varsin rajallisia, eivätkä siten laajemmin yleistettäviä. Aineiston koostuessa kohtuullisen pieneksi rajatusta määrästä artikkeleita, niiden tuottamat sukupuolikäsitykset ei välttämättä luo todellista kuvaa *Ristin Voiton* näkemyksistä yleisemmin. Lisäksi aineistonhakumenetelmän vuoksi tutkielmaan päätyneet artikkelit eivät varmuudella ole ainoita artikkeleita, jotka käsittelevät sukupuolisuuden teemoja. Näin ollen aineistoon päätyneet artikkelit saattoivat painottaa tietynlaisia käsityksiä korostaviksi, muunlaisten näkemysten jäädessä aineiston ulkopuolelle. Näin on hyvin saattanut käydä, sillä aineistoon päätyneiden artikkelien sukupuolikäsitykset näyttäytyivät korostuneen yhdenmukaisina ja hegemonisina. Toisaalta myös tutkimusmenetelmäksi valitun diskussianalyysin konstruktionistinen luonne tekee löydöksistä tulkinnallisia, jolloin aineistosta löydetyt sukupuolikäsitykset kertovat lopulta ainoastaan minun tavoistani ymmärtää tekstejä. Näin ollen tässä tutkielmassa esiteltyt sukupuolidiskurssit eivät välttämättä edusta *Ristin Voiton* käsityksiä yleistettävällä tasolla. Lisäksi on myös tärkeää todeta, etteivät tämän tutkielman tulokset edusta helluntailaisten sukupuolikäsityksistä yksilö-, tai ryhmätasolla. Tutkielman tulosten kautta ei voida näin ollen tehdä päätelmiä helluntailaisuudessa vaikuttavista sukupuolikäsityksistä, eikä siitä, että ne tutkimustulosten tavoin olisivat yksimielisiä ja hegemonisia.

LÄHTEET

- Aikamedia a. Mediatiedot 2021. https://aikamedia.fi/wp-content/uploads/2020/12/rv_mediakortti_2021_v01.pdf. Viitattu 29.1.2022.
- Aikamedia b. Ristin Voitto. <https://aikamedia.fi/kustannustoiminta/lehdet/ristin-voitto/>. Viitattu 18.1.2022.
- Antaki, Charles (1994) Explaining and Arguing. The Social Organisation of Accounts. Lontoo: Sage.
- Austin, John L. (1962) How to do Things with Words. Oxford: Oxford University Press.
- Beauvoir, Simone de (2009) Toinen sukupuoli. Suomentanut Iina Koskinen, Hanna Lukkari & Erika Ruonakoski. Helsinki: Tammi. Ranskankielinen alkuteos 1949.
- Billig, Michael (1991) Ideology and Opinions. Studies in Rhetorical Psychology. Lontoo: Sage.
- Butler, Judith (2006) Hankala sukupuoli. Feminismi ja identiteetin kumous. Suomentanut Tuija Pulkkinen & Leena-Maija Rossi. Tampere: Vastapaino. Englanninkielinen alkuteos 1990.
- Brintnall, Kent L. (2016) Religion. Embodied Religion. Farmington Hills: Gale Cengage Learning. Vaatii käyttöoikeuden. https://go-gale-com.libproxy.tuni.fi/ps/i.do?p=GVRL&u=tampere&id=GALE%7C8GSP&v=2.1&it=etoc&sid=gale_marc. Viitattu 21.3.2022.
- Clark, Stephen (1980) Man and Woman in Christ. An Examination of the Roles of Men and Women in Light of Scripture and the Social Sciences. Cincinnati: Servant Books.
- Devor, Holly (1989) Gender Blending. Confronting the Limits of Duality. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.

Di Quinzio, Patrice (1993) Exclusion and Essentialism in Feminist Theory. The Problem of Mothering. *Hypatia* 8:3, 1-20. DOI: 10.1111/j.1527-2001.1993.tb00033.x

Eriksen, Annelin (2014) Sarah's Sinfulness. Egalitarianism, Denied Difference, and Gender in Pentecostal Christianity. *Current Anthropology*. 55:10, 262-270. DOI: 10.1086/678288

Fairclough, Norman (1993) Critical discourse analysis and the marketization of public discourse: the universities. *Discourse & Society* 4:2, 133-168. DOI: 10.1177/0957926593004002002

Gibbs, Graham (2015) Discourse Analysis Part 2. Foucaultian Approaches. YouTube -luento. www.youtube.com/watch?v=E_ffCsQx2Cg. Viitattu 23.1.2022.

Halttunen-Riikonen, Elina (2013) Sukupuoliero ja toinen. Luce Irigarayn teoria intersubjektiiivisuudesta vastauksena Emmanuel Levinasin teorialle toisen transsendenssista. Pro Gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23684>.

Horsti, Karina (2005) Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampere University Press. <https://urn.fi/urn:isbn:951-44-6423-0>.

Irigaray, Luce (1977) *Ce sexe qui n'en est pas un*. Pariisi: Editions de Minuit.

Jaakkola, Maarit (2013) Hyvä journalismi. Käytännön opas kirjoittajalle. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Jokinen, Arja (2016a) Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 201-215. Vaatii käyttöoikeuden. <http://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>. Viitattu 10.2.2021.

Jokinen, Arja (2016b) Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet*

ja käyttö Tampere: Vastapaino, 273-299. Vaatii käyttöoikeuden.

<https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>. Viitattu 23.2.2022.

Jokinen, Arto (2010) Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi, Tuula Juvonen (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 128-138.

Jokinen, Eeva (2005) Aikuisten arki. Helsinki: Gaudeamus.

Karkulehto, Sanna & Rossi, Leena-Maija (toim.) (2017) Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kurki, Eija (2005) Näkyvä ja näkymätön. Nainen Suomen helluntailiikkeen kentällä.

Akateeminen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/13304/9513921182.pdf?sequence=1>. Viitattu 16.1.2022.

Mantsinen, Teemu (2015) Conversion and the transformation of culture in the Finnish Pentecostal movement. *Approaching Religion* 5:1, 44-56. DOI: 10.30664/ar.67562

Moir, Anne & Mattila, Raija & Jessel, David (1991) Se suuri ero. Uusin tutkimustieto miehen ja naisen aivojen eroavaisuuksista. Helsinki: Kirjayhtymä.

Mäkelä, Anna & Puustinen, Liina & Ruoho Iris (toim.) (2006) Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus.

Pope-Levison, Priscilla (2015) Facing the Pedagogical Challenges of Christianity and Feminism in the College Classroom. Teoksessa Allyson Jule & Bettina T. Pedersen (toim.) *Facing Challenges. Feminism in the Christian Higher Education and Other Places*. New Castle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 73-88. Vaatii käyttöoikeuden. <https://web-s-ebshost-com.libproxy.tuni.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=5f2d05b0-0bfa-44d2-887b-6f2d8419c4cd%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIWNvb2tpZSxpcCx1aWQmc2l0ZT1laG9zdC1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=993503&db=e000xww>. Viitattu 21.3.2022.

Pulkkinen, Tuija (2000) Judith Butler – Sukupuolen suorittamisen teoreetikko. Teoksessa Anneli Anttonen, Kirsi Lempiäinen & Marianne Liljeström (toim.) Feministejä. Aikamme ajattelijoita. Tampere: Vastapaino, 43–60.

Pynnönen, Anu (2013) Diskurssianalyysi. Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun Working Paper n. 379
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/42412/978-951-39-5471-0.pdf?se>. Viitattu 23.1.2022.

Rossi, Leena-Maija (2010) Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 21-38.

Rothfors, Kirsi (2021) Kannanotto sanan-, ja uskonnonvapauden puolesta. Suomen Evankelinen Allianssi. <https://www.suomenevankelinenallianssi.fi/kannanotto-sanan-ja-uskonnonvapauden-puolesta/>. Viitattu 21.2.2022.

Rotkirch, Anna (2016) Sukupuolet evoluutioteoriassa. Teoksessa Marita Husso & Risto Heiskala (toim.) Sukupuolikysymys. Helsinki: Gaudeamus, 13-29. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789524953832>. Viitattu 21.3.2022.

Räsänen, Päivi (2004) Mieheksi ja naiseksi hän heidät loi. Homosuhteet haastavat kristillisen ihmiskäsityksen. Helsinki: Luther-säätiö.
https://www.lhpk.fi/julkaisut/aamuntahdet/29_mieheksijanaiseksi.pdf. Viitattu 21.2.2022.

Seurakuntalainen (2020) Jäsentilastot: Hiipumiskehitys helluntaiseurakunnissa jatkui hieman loiventuen. <https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/jasentilastot-hiipumiskehitys-helluntaiseurakunnissa-jatkui-hieman-loiventuen/>. Viitattu 29.1.2022.

Siltala, Elina & Poutiainen, Saira (2009) Maallikkosaarnan retoriikkaa. Uskonnollinen puhe yhteisön rakentajana. Prologi. Puheviestinnän vuosikirja 2009, 64-83. DOI: 10.33352/prlg.95807

Speer, Susan (2005) Gender Talk. Feminism, Discourse and Conversation Analysis. East Sussex: Routledge.

Suomen Evankelis-Luterilainen kirkko. Avioliittolaki ja kirkko.

<https://evl.fi/uutishuone/pinnalla-nyt/avioliittolaki>. Viitattu 21.2.2022.

Suomen Helluntaikirkko (2017) Kannanotto avioliittolain muutokseen.

<https://suomenhelluntaikirkko.fi/kannanottoja/kannanotto-avioliittolain-muutokseen/>. Viitattu 21.2.2022.

Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 36 (2016) Yhteistyötä ja yhteistä matkantekoa. Evankelis-luterilaisen kirkon ja vapaakirkkojen ekumeeninen vuorovaikutus Suomessa. Helsinki: Kirkkohallitus.

<https://evl.fi/documents/1327140/10674028/Yhteistyötä+ja+yhteistä+matkantekoa+2016/6abf66a2-4336-910f-8b9f-785199cf182e>. Viitattu 29.1.2022.

Suomen helluntaikirkko (2021) Helluntaikirkon kannanotto seksuaalietiikkaan.

<https://suomenhelluntaikirkko.fi/2021/02/02/helluntaikirkon-kannanotto-seksuaalietiikkaan/>. Viitattu 24.1.2022.

Suomen helluntaikirkko (2001) Uskon pääkohdat.

<https://suomenhelluntaikirkko.fi/helluntaikirkko/uskon-paakohdat/>. Viitattu 24.1.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne 2020. Helsinki: Tilastokeskus.

<http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>. Viitattu 29.1.2022.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Viitattu 18.1.2022.

Yle (26.6.2019) Kirkon keinot rangaista sateenkaaripappeja ovat vähissä – ”Kirkko hävisi pelin, kun luuli voivansa ohittaa tasa-arvoisen avioliittolain”. <https://yle.fi/uutiset/3-10849133>. Viitattu 21.2.2022.

Ylitapio-Mäntylä, Outi (2012) Sukupuolittuneet käytännöt varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Outi Ylitapio-Mäntylä (toim.) Villit ja kiltit. Tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille. Jyväskylä: PS-kustannus, 15-29.

Waites, Matthew (2009) Critique of 'Sexual Orientation' and 'Gender Identity' in Human Rights Discourse. *Global Queer Politics Beyond the Yogyakarta Principles*. *Contemporary Politics*. 15:1, 137–156. DOI: 10.1080/13569770802709604

Williams, James (2005) *Understanding poststructuralism*. New York: Routledge. Vaatii käyttöoikeuden. <https://web-s-ebsohost-com.libproxy.tuni.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=75fbf0a5-0573-4186-bc8f-7a79c93c767d%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWNvb2tpZSxpcCx1aWQmc2l0ZT1laG9zdC1saXZlJnNjb3BlPXNpdGU%3d#AN=929288&db=e000xww>. Viitattu 21.3.2022.

LIITE 1: AINEISTO

Artikkeli 1. Launonen, Leevi (2021) Voiko koulun seksuaalikasvatukseen luottaa?. Lapsen terveen kehityksen tukeminen edellyttää tietoa opetuksen sisällöstä sekä kykyä arvioida sen eettistä arvopohjaa. Ristin Voitto 22.4.2021.

Artikkeli 2. Launonen, Leevi (2021) Vanhemmat ja koulun seksuaaliopetus. Nyt on aika puolustaa omaa eettistä vakaumusta ja tervettä sukupuolikäsitystä, kristityt asiantuntijat vetoavat. Ristin Voitto 29.4.2021.

Artikkeli 3. Launonen, Leevi (2021) Lapsen edun puolustaja. Professorin mielestä lapsen oikeus on aikuisen velvollisuus. Ristin Voitto 18.11.2021.

Artikkeli 4. Hämäläinen, Arto (2021) Puolimatka tärkeällä asialla. Ristin Voitto 19.8.2021.

Artikkeli 5. Tiittanen, Anssi (2021) Avioliittoyhdistystä syrjittiin Educa-tapauksessa. Ristin voitto 4.2.2021.

Artikkeli 6. Ahonen, Ruut (2021) Vatikaanilta ”ei” homoliittojen siunauksille. Katolinen kirkko perustelee linjausten sakramenttiluonteella. Ristin Voitto 25.3.2021.

Artikkeli 7. Tiittanen, Anssi (2021) Tinder-palvelussa yhä enemmän kristittyjä. Seurakuntapiireissä puolisoa etsii usein jo kertaalleen eronnut. Ristin Voitto 11.2.2021.

Artikkeli 8. Vuorinen, Anna (2021) Suomen Helluntaikirkolta seksuaalieettinen kannanotto. Ristin Voitto 4.2.2021.

Artikkeli 9. Mäkilä, Petri (2021) Seksuaalieettinen kannanotto puhuttaa. Helluntaikirkko muokkasi kannanottoaan selkeämpään suuntaan kritiikin seurauksena. Ristin Voitto 1.4.2021.

Artikkeli 10. Jim Cymbala (2021) Elämää Jumalan siunauksen alla. Vaikka Jumalan siunaus on olemukseltaan näkymätön, se on voittamaton ja väkevä, ja murtautuu läpi kaikkien vastusten. Ristin Voitto 12.8.2021.

Artikkeli 11. Mäkilä, Petri (2021) Äidit rakentavat huomisen. Ristin Voitto 6.5.2021.

Artikkeli 12. Köykkä, Katja (2021) Kristuksen seurakunta on kutsuttu vaikuttamaan. Ristin Voitto 7.1.2021.

Artikkeli 13. Rautio, Elina (2021) Kaukana satujen maailmasta. Puolison löytämisen vaikeus on yksi Nina Kakriaisen elämän kipeimmistä kokemuksista. Ristin Voitto 4.11.2021.